

Ocena stanja izvajanja določil iz 10. člena Zaščitnega zakona št. 38/2001 o krajevnih imenih in javnih napisih

1 Uvod

V pričujočem poročilu bomo predstavili izsledke obširnega in temeljitega preverjanja vidne dvojezičnosti na pravno opredeljenem območju dvaintridesetih občin v deželi Furlaniji - Julijski krajini (v nadaljevanju: FJK), kjer je ob italijanščini predvidena raba slovenščine v toponomastiki in javnih napisih na podlagi 10. člena¹ Zakona o zaščiti slovenske jezikovne manjšine v deželi FJK št. 38 z dne 23. februarja 2001 (v nadaljevanju: Zakon št. 38/2001).

Delo se je razvijalo v več fazah. V prvi fazi smo na podlagi pravnih virov opredelili območje vidne dvojezičnosti v tržaški, goriški in videmski pokrajini. V drugi fazi smo fotografirali javne napise na opredeljenem območju dvaintridesetih občin in ustvarili fotografski arhiv javnih napisov. Fotografije smo porazdelili po vrsti in jeziku ter jih analizirali. V tretji fazi smo sestavili spletno geografsko karto na platformi My Google Maps. Na njej smo zbrano fotografsko gradivo razporedili tako, da smo fotografirane javne napise postavili na zemljepisno mesto, kjer smo jih posneli. Na spletni karti smo za vsako fotografijo javnih napisov opredelili vrsto, jezik in kraj, kjer je bila posneta. Namen spletne geografske karte je tudi vizualno prikazati zemljepisni obseg vidne dvojezičnosti na pravno opredeljenem območju dvaintridesetih občin. Geografska karta na platformi My Google Maps je dostopna na spletni strani Slovenskega raziskovalnega inštituta (SLORI): www.slori.org.

Pričujočo analizo vidne dvojezičnosti smo omejili na javne toponomastične napise in cestne oznake. Zaradi širokega zemljepisnega območja in velikega števila fotografiranih javnih napisov nismo izrecno preverili rabe slovenščine na uradnih papirjih, kot so papirji z glavo, obrazci in drugo pisno gradivo, ter praporih. Pri fotografiranju stavb javnih uradov smo se omejili na javne napise, ki so vidni na pročeljih.

2 Pravno opredeljeno območje vidne dvojezičnosti v tržaški, goriški in videmski pokrajini

V prvi fazi smo na podlagi pravnih virov opredelili območje vidne dvojezičnosti v tržaški, goriški in videmski pokrajini. Obstoječe območje vidne dvojezičnosti je bilo uradno določeno v obdobju 2008–2012 na podlagi postopka, ki ga je vodil Institucionalni paritetni odbor za probleme slovenske manjšine (v nadaljevanju: Paritetni odbor). Ta je sestavil seznam občin, pokrajin, gorskih skupnosti in koncesionarjev za opravljanje javnih služb, ki morajo izvajati zakonska določila, predvidena po 10. členu Zakona št. 38/2001. Omenjene institucije so Paritetnemu odboru predhodno poslale dopis, v katerem so izrazile svoj namen, da se vključijo v območje vidne dvojezičnosti, in hkrati izrazile morebitne omejitve, da se v območje vključijo le nekateri kraji ali pa le nekatere vrste javnih napisov. Seznam in dopise posameznih javnih uprav in koncesionarjev za opravljanje javnih služb je Paritetni odbor poslal predsedniku Avtonomne dežele FJK, ki je na tej podlagi izdal naslednjih pet uredb – Uredb predsednika Avtonomne dežele FJK (v nadaljevanju: UPD FJK):

– UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008;

– UPD FJK št. 362 z dne 31. 12. 2008;

– UPD FJK št. 300 z dne 27. 10. 2009;

¹ 10. člen Zakona št. 38/2001 se glasi: »Z odlokom predsednika deželnega odbora in na osnovi predloga Odbora ter po mnenju pristojnih ustanov se na osnovi seznama, ki ga predvideva 4. člen, določijo občine in deli občin ter kraji in ustanove, v katerih je ob italijanskem predvidena raba slovenskega jezika na napisih javnih uradov, na uradnih papirjih in na splošno na vseh javnih napisih kot tudi na praporih. Ta določila se uveljavljajo tudi pri toponomastičnih napisih in pri cestnih oznakah.«

– UPD FJK št. 70 z dne 21. 3. 2012;

– UPD FJK št. 71 z dne 21. 3. 2012.

Deželne uredbe se sklicujejo na Odlok predsednika republike z dne 12. septembra iz leta 2007, ki opredeljuje območje izvajanja Zakona št. 38/2001.

V območje vidne dvojezičnosti se je vključilo sedemindvajset od predvidenih dvaintridesetih občin, ki so zajete v Odloku predsednika republike z dne 12. septembra 2007. Pet občin, in sicer Čedad, Prapotno, Špeter, Tavorjana in Tržič, ni poslalo dopisa Paritetnemu odboru z namenom, da se vključijo v dvojezično območje. To dejansko pomeni, da navedene občine niso formalno vključene v območje izvajanja vidne dvojezičnosti po 10. členu Zakona št. 38/2001.

Območje dvajsetih občin je v celoti vključenih v pravno opredeljeno območje vidne dvojezičnosti in zajema vse vrste vidne dvojezičnosti, in sicer:

- štiri občine na Tržaškem: Devin - Nabrežina, Dolina, Repentabor, Zgonik;
- štiri občine na Goriškem: Doberdob, Ronke, Sovodnje ob Soči in Števerjan;
- dvanajst občin na Videmskem: Ahten, Bardo, Dreka, Grmek, Naborjet - Ovčja vas, Podbonesec, Rezija, Sv. Lenart, Sovodnja, Srednje, Tipana, Trbiž.

Sedem občin je v pravno opredeljeno območje vidne dvojezičnosti vključilo le nekatere kraje:

- občina Milje: Beloglav, Čampore, Lazaret, Oreh, Rabujez, Sv. Barbara, Štramar, Vinjan in Žavlje;
- občina Trst: območji rajonskih svetov Vzhodni in Zahodni Kras ter Lonjer;
- občina Krmin: Ceglo, Monte, Montona, Novalje, Plešivo, Pradež in Subida;
- občina Gorica: Štandrež, Pevma, Štmaver, Oslavje in Podgora;
- občina Zagraj: Petovlje, Ušje in Zdravščine;
- občina Fojda: Čenijebola, Garmovščica, Pedroza, Podcirku, Podrata, Vila, Rauan in Radišče;
- občina Neme: Černjeja.

Štiri občine, in sicer tri na Goriškem (Gorica, Krmin in Zagraj) in ena na Videmskem (Podbonesec), so v dopisu Paritetnemu odboru navedle, da bodo omejile vidno dvojezičnost na toponomastiko, javne napise in cestne oznake. To pomeni, da ne uporabljajo slovenščine ob italijanščini v ostalih vrstah javnih napisov, kot so napisi javnih uradov, na uradnih papirjih in praporih.

Občina Rezija je izrecno navedla, da bo uporabljala krajevno različico slovenskega jezika. Občini Naborjet - Ovčja vas in Trbiž pa sta navedli, da bosta uporabljali slovenščino ob italijanščini dosledno z rabo ostalih dveh manjšinskih jezikov. Obe občini se namreč nahajata tudi na pravno opredeljenem območju javne rabe furlanščine in nemščine.

V uredbah predsednika Avtonomne dežele FJK najdemo še bivši pokrajini Trst in Gorica, ki sta se vključili v pravno opredeljeno območje vidne dvojezičnosti, a so ju nato ukiniteli.² V seznam javnih ustanov na območju vidne dvojezičnosti sta se vključili tudi gorski skupnosti, in sicer Gorska skupnost za Ter, Nadižo in Brda ter Gorska skupnost za Guminsko ter Železno in Kanalsko dolino.

² Pristojnost urejanja tabel in cestnih oznak na pokrajinskih cestah je po ukinitvi pokrajin prevzel koncesionar za opravljanje javnih služb FVG Strade.

Preglednica 1: Pravno opredeljeno območje vidne dvojezičnosti po občinah in krajih

	OBČINA	OBMOČJE VIDNE DVOJEZIČNOSTI	UREDBA PREDSEDNIKA AVTONOMNE DEŽELE FJK
	TRŽAŠKA		
1	Devin - Nabrežina / Duino - Aurisina	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
2	Dolina / San Dorligo della Valle	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
3	Milje (Muggia)	Beloglav, Čampore, Lazaret, Oreh, Rabujez, Sveta Barbara, Štramar, Vinjan, Žavlje.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
4	Repentabor / Monrupino	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
5	Trst (Trieste)	Območji rajonskih svetov Vzhodni in Zahodni Kras ter Lonjer.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008; UPD FJK št. 71 z dne 21. 03. 2012
6	Zgonik / Sgonico	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
	GORIŠKA		
7	Doberdob / Doberdò del Lago	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
8	Gorica (Gorizia)	Oslavje, Pevma, Podgora, Štandrež, Štmaver – omejeno na toponomastiko, raba slovenščine ni predvidena v občinskem praporu in na papirju z glavo.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
9	Krmin (Cormons)	Ceglo, Monte, Montona, Novalje, Plešivo, Pradež, Subida – omejeno na toponomastiko in javne napise.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
10	Ronke (Ronchi dei Legionari)	V celoti.	UPD FJK št. 362 z dne 31. 12. 2008
11	Sovodnje ob Soči / Savogna d'Isonzo	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
12	Števerjan / San Floriano del Collio	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
13	Tržič (Monfalcone)	Območje ni vključeno v deželne uredbe o vidni dvojezičnosti.	/
14	Zagraj (Sagrado)	Petovlje, Ušje, Zdravščine – omejeno na toponomastiko in cestno signalizacijo.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008

ZAIRA VIDAU

	VIDEMSKA		
15	Ahten (Attimis)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
16	Bardo (Lusevera)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
17	Čedad (Cividale)	Območje ni vključeno v deželne uredbe o vidni dvojezičnosti.	/
18	Dreka (Drenchia)	V celoti.	UPD FJK št. 70 z dne 21. 3. 2012
19	Fojda (Faedis)	Čenijebola, Garmovščica, Pedroza, Podcirku, Podrata, Radišče, Rauan, Vila.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
20	Grmek (Grimacco)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
21	Naborjet - Ovčja vas (Malborghetto - Valbruna)	Pod pogojem, da sta ostali dve jezikovni skupini, ki živita na območju, enakovredno obravnavani.	UPD FJK št. 300 z dne 27. 10. 2009
22	Neme (Nimis)	Černjeja.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
23	Podbonesec (Pulfero)	Omejeno na cestne oznake in signalizacijo.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
24	Prapotno (Prepotto)	Območje ni vključeno v deželne uredbe o vidni dvojezičnosti.	/
25	Rezija (Resia)	Raba krajevnih različic slovenskega jezika.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
26	Sovodnja (Savogna)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
27	Srednje (Stregna)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
28	Sv. Lenart (San Leonardo)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
29	Špeter (San Pietro al Natisone)	Območje ni vključeno v deželne uredbe o vidni dvojezičnosti.	/
30	Tavorjana (Torreano)	Območje ni vključeno v deželne uredbe o vidni dvojezičnosti.	/
31	Tipana (Taipana)	V celoti.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008
32	Trbiž (Tarvisio)	Pod pogojem, da sta ostali dve jezikovni skupini, ki živita na območju, enakovredno obravnavani.	UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008

V dodatni UPD FJK št. 229 z dne 2. 12. 2013 so opredeljeni koncesionarji za opravljanje javnih služb, ki morajo prav tako izvajati javno vidno dvojezičnost po 10. členu Zakona št. 38/2001 na pravno opredeljenem območju. Seznam je naveden v preglednici 2.

Preglednica 2: Koncesionarji za opravljanje javnih služb – UPD FJK št. 229 z dne 2. 12. 2013

	KONCESIONARIJI ZA OPRAVLJANJE JAVNIH SLUŽB	PRISTOJNOSTI
1	Aeroporto Friuli Venezia Giulia S.p.A.	Letališče v Ronkah
2	Anas S.p.A.	Avtocesta, ceste
3	Autovie Venete S.p.A.	Avtocesta
4	Autostrade per l'Italia S.p.A.	Avtocesta
5	Azienda Provinciale Trasporti S.p.A. - APT	Avtobusni prevozi
6	Friuli Venezia Giulia Strade S.p.A.	Ceste
7	SAF-Autoservizi F.V.G. S.p.A.	Avtobusni prevozi
8	Poste Italiane S.p.A.	Pošta
9	Rai Radiotelevisione Italiana S.p.A.	Javni radio in televizija
10	Rete ferroviaria italiana S.p.A.	Železnice
11	Trenitalia S.p.A.	Železnice
12	Trieste Trasporti S.p.A.	Avtobusni prevozi

3 Analiza zbranih fotografij javnih napisov

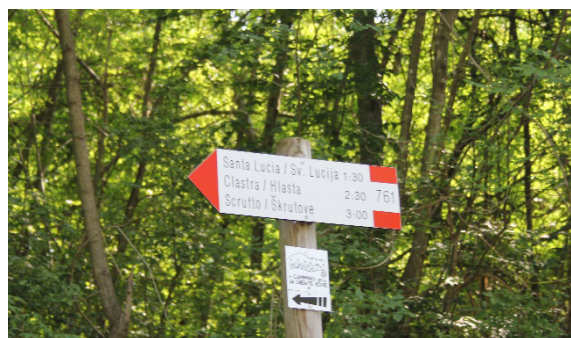
3.1 Metodologija

V drugi fazi smo fotografirali javne napise na območju dvaintridesetih občin, kjer je predvideno izvajanje vidne dvojezičnosti. Upoštevali smo:

- dvajset občin v celoti: Devin - Nabrežina, Dolina, Repentabor in Zgonik na Tržaškem, Doberdob, Ronke, Sovodnje ob Soči in Števerjan na Goriškem ter Ahten, Bardo, Dreka, Grmek, Naborjet - Ovčja vas, Podbonesec, Rezija, Sv. Lenart, Sovodnja, Srednje, Tipana in Trbiž na Videmskem;
- sedem občin, in sicer občini Milje in Trst na Tržaškem, občine Krmin, Gorica in Zagraj na Goriškem ter občini Fojda in Neme na Videmskem, ki so v območje vidne dvojezičnosti opredelile le določene kraje;
- pet občin, in sicer Tržič na Goriškem ter Čedad, Prapotno, Špeter in Tavorjana na Videmskem, ki trenutno niso vključene v območje izvajanja vidne dvojezičnosti, vendar spadajo na podlagi Odloka predsednika republike z dne 12. septembra iz leta 2007 v pravno opredeljeno območje izvajanja zaščitnih določil Zakona št. 38/2001.

Fotografirali smo različne vrste javnih napisov, ki smo jih razvrstili v deset sklopov:

- kažipoti

- znaki za ime naselja

- table za označevanje imena ulic in trgov

Škrlje

- znaki za območje občine in območje pokrajine

- znaki za obveščanje o službah, objektih in napravah

- znaki za imena služb, objektov in naprav

- znaki za prepoved, omejitev, nevarnost in izrecne odredbe

– turistična signalizacija

– napisi na zabojnikih za ločevanje odpadkov

- znaki na avtobusnih postajah, kot so urniki, imena avtobusnih postaj, znaki za avtobusno postajo in znaki na avtomatih za nakup vozovnic.

Fotografije javnih napisov smo razvrstili tudi po jeziku na:

10

- slovenske, kjer so imena in napisi v celoti v slovenskem in italijanskem jeziku ali pa samo v slovenskem jeziku;
- italijanske, kjer so imena in napisi v celoti v italijanskem jeziku;
- delno slovenske, kjer so imena in napisi v italijanskem jeziku in delno v slovenščini.

Fotografije smo posneli v obdobju od marca do oktobra 2021. Pred tem smo predhodno preverili, ali obstajajo popisi tabel na občinskih enotah. Ugotovili smo, da popisa javnih napisov ni. Zaradi tega smo se odločili, da sami določimo, kako in kje jih bomo fotografirali. Upoštevali smo metodologijo, ki jo je v predhodni sorodni raziskavi o vidni dvojjezičnosti na furlansko govorečem območju v FJK opravil Franco Finco (2014) v sodelovanju z Deželno agencijo za furlanski jezik ARLEF.

Za vsako občino smo na podlagi občinskih statotov opredelili zaseleke. Za vsak zaselek smo fotografirali javne napise na glavni ulici ali trgu oziroma na več ulicah in trgih v večjih urbanih centrih. Upoštevali smo pokrajinske ceste, večja križišča in krožišča ter avtocesto. Fotografirali smo pročelja stavb javnih služb, objektov in naprav, kot so občina, občinska knjižnica, občinska telovadnica, pošta, železniška postaja, karabinjerji, gasilci, policija, gozdna policija, zdravstveni dom, pokopališče in podobno. Za vsak zaselek smo zbrali več vrst javnih napisov. Največ poudarka smo dali kažipotom in imenom zaselkov, ker vsebujejo toponomastiko. Za imena ulic in trgov smo zbrali pa enega ali več primerov na zaselek, upoštevajoč, da večina manjših zaselkov na tem območju nima ulic. Pri znakih za obveščanje o službah, objektih in napravah ter pri znakih za prepoved, omejitev, nevarnost in izrecne odredbe smo fotografirali več primerov, opazili pa smo, da se dinamika rabe jezika na občinskem območju ponavlja. Podobno se tudi raba jezika na avtobusnih postajah ponavlja na določenih območjih, zato smo urnike, imena avtobusnih postaj, avtomatov za vozovnice in znakov za avtobusno postajo fotografirali vzorčno oziroma samo nekatere primere za vsako občino. Ravno tako smo fotografirali tudi napise na zabojnikih za ločevanje odpadkov. Fotografirali smo tudi javne napise, ki določajo začetek občine ali pokrajine, ki smo jih srečali na poti, ter turistične table s poudarkom na turističnih točkah v zajetih zaselkih in mestih.

Fotografije je posnela ekipa sodelavk in sodelavcev: Zaira Vidau za Tržaško, Anja Škarabot za Goriško, Rudi Bartaloth za Kanalsko dolino, Luisa Cher za Terske doline, Sandro Quaglia za Rezijo in Aljaž Škrlep ter Elena Rucli za Benečijo. Posebna zahvala gre sodelavkam in sodelavcem na Videmskem za svetovanje pri analizi fotografij.

3.2 Tržaška pokrajina

Na Tržaškem smo posneli 1722 fotografij javnih napisov v vseh šestih občinah, in sicer Devin – Nabrežina, Dolina, Milje, Repentabor, Trst in Zgonik. Fotografije so navedene po številu, vrsti in jeziku v preglednici 3, na katero se sklicuje spodnja analiza po posamezni občini. Na tem območju smo zbrali 66 % fotografij povsem dvojezičnih javnih napisov, 10 % fotografij z javnimi napisi v italijanščini in delno slovenščini ter 24 % fotografij z italijanskimi javnimi napisi.

V občinah Dolina,³ Repentabor⁴ in Zgonik⁵ so javni napisi skoraj povsem dvojezični, in sicer vsaj 90 % zbranih fotografij (v občini Dolina 91 % od skupno 249 fotografij, od katerih jih je 82 % povsem dvojezičnih in 9 % v italijanščini in delno v slovenščini; v občini Repentabor 92 % od skupno 122 fotografij, od katerih jih je 78 % povsem dvojezičnih in 14 % v italijanščini in delno v slovenščini; v občini Zgonik 94 % od skupno 252 fotografij, od katerih jih je 90 % povsem dvojezičnih in 4 % v italijanščini in delno v slovenščini). V vseh treh občinah so skoraj vsi kašipoti povsem ali delno dvojezični (v občini Dolina je od skupno osemdesetih fotografij kašipotov triinpetdeset fotografij s povsem dvojezičnimi napisi in devetnajst fotografij z delno dvojezičnimi napisi; v občini Repentabor je od skupno sedeminštiridesetih fotografij kašipotov triindvajset fotografij s povsem dvojezičnimi napisi in sedemnajst fotografij z delno dvojezičnimi napisi; v občini Zgonik je od skupno devetinsedemdesetih fotografij kašipotov sedeminšestdeset fotografij s povsem dvojezičnimi napisi in osem fotografij z delno dvojezičnimi napisi). Fotografirana imena naselij, območja občine, turistična signalizacija, napisi na zaboju za ločevanje odpadkov koncesionarja ISA Isontina Ambiente ter urniki avtobusov in imena avtobusnih postaj prevoznika TPL FVG so povsod dvojezični. V občini Dolina nimamo fotografij zaboju, ker poteka ločevanje odpadkov od vrat do vrat. V teh občinah so imena ulic redka, tako da smo fotografirali le eno dvojezično ime ulice v občini Dolina. Posneti znaki za obveščanje o službah, objektih in napravah so v občinah Dolina in Zgonik večinoma dvojezični (v občini Dolina je od skupno štiriintridesetih fotografij teh znakov petindvajset fotografij s povsem dvojezičnimi napisi in štiri fotografije z delno dvojezičnimi napisi; v občini Zgonik je od skupno petnajstih fotografij teh znakov enajst fotografij s povsem dvojezičnimi napisi), v občini Repentabor pa so vsi dvojezični. Na občinskih stavbah v Dolini, na Colu in v Zgoniku so vsi napisi dvojezični. Tudi napisi na Sprejemnem centru naravnega rezervata doline Glinščice, občinskega gledališča, občinske knjižnice, sedeža civilne zaščite in občinskega zbirnega centra za odpadke v Boljuncu, občinske telovadnice v Dolini, pokopališča na Colu, obrtne cone Zgonik in vinoteke v Zgoniku so dvojezični (edino obvestilo o začasnem zaprtju vinoteke je bilo samo v italijanščini). Fotografirani znaki karabinjerjev v Dolini ter obvestila na pročelju pošte in poštnega nabiralnika v Zgoniku in Dolini (samo ime pošte v Dolini je dvojezično) so v italijanščini. Tudi fotografirani znaki za prepoved, omejitve, nevarnost in izrecne odredbe so večinoma dvojezični (v občini Dolina je od skupno sedemindvajsetih fotografij teh znakov enaindvajset fotografij s povsem dvojezičnimi napisi; v občini Repentabor je od skupno devetih fotografij teh znakov šest fotografij s povsem dvojezičnimi napisi, v občini Zgonik je od skupno trinajstih fotografij teh znakov osem fotografij s povsem dvojezičnimi napisi). Na avtocesti, ki jo upravlja koncesionar ANAS, smo fotografirali javne napise

³ V občini Dolina smo fotografije javnih napisov posneli v devetnajstih krajih. To so: Boljunec (Bagnoli), Boršt (Sant'Antonio in Bosco), Dolina (Dolina), Domjo (Domio), Draga (Sant'Elia), Gročana (Grozzana), Hervati (Ervatti), Jezero (San Lorenzo), Križpot (Crocata), Krmenka (Mattonaia), Kroglje (Crogole), Lakotiče (Lacotisce), Log (Log), Mačkolje (Caresana), Pesek (Pesek), Prebeneg (Prebeneg), Pulje (Puglie di Domio), Ricmanje (San Giuseppe della Chiusa) in Zabrežec (Moccò).

⁴ V občini Repentabor smo fotografije javnih napisov posneli v treh krajih. To so: Col (Col), Fernetiči (Ferneti) in Repen (Repen).

⁵ V občini Zgonik smo fotografije javnih napisov posneli v štirinajstih krajih. To so: Božje polje (Campo Sacro), Brišče (Bristie), Briščiki (Borgo Grotta Gigante), Deviščina (Devincina), Gabrovec (Gabrovizza), Koludrovca (Coludrozza), Križ (Santa Croce), Proseška postaja (Stazione Prosecco), Repnič (Rupinpiccolo), Salež (Sales), Samatorca (Samatorza), Trnovca (Ternova), Zagradec (Sagrado) in Zgonik (Sgonico).

na izhodih in vhodih za Dolino, Zgonik in Fernetiče, na katerih so krajevni toponimi navedeni v slovenščini, ostali napisi pa v italijanščini.

V občini Devin - Nabrežina⁶ je visok delež fotografij s slovenskimi toponimi in napisi ob italijanskih, in sicer 80 %, od katerih so od skupno 423 fotografij skoraj tri četrtine (73 %) povsem dvojezične in 7 % v italijanščini in delno v slovenščini. Več kot tri četrtine (78 %) fotografiranih kaŕipotov je v glavnem povsem ali delno dvojezičnih (od skupno triinosemdesetih fotografij kaŕipotov je štiriinštirideset fotografij z dvojezičnimi napisi in enaindvajset fotografij z napisi v italijanščini in delno slovenščini). Vsa fotografirana imena naselij, območja občine, napisi na zaboŕnikih za ločevanje odpadkov koncesionarja ISA Isontina Ambiente ter urniki avtobusov so povsem dvojezični. Napisi na avtomatu za nakup vozovnic v Devinu prevoznika TPL FVG so povsem dvojezični, medtem ko so napisi na avtomatu za nakup vozovnic v Šempolaju istega prevoznika TPL FVG samo v italijanščini. Fotografirali smo dve tabli z imeni ulic v Sesljanu, od katerih je bila ena v slovenščini in ena na območju naselja Portopiccolo v italijanščini. Tri četrtine fotografiranih znakov za obveščanje o službah, objektih in napravah so povsem ali delno dvojezične (od skupno enainpetdesetih fotografij teh znakov jih je trideset dvojezičnih in osem v italijanščini in delno slovenščini). Dobra polovica fotografiranih znakov za prepoved, omejitve, nevarnost in izrecne odredbe je dvojezičnih. Turistična signalizacija je skoraj povsem v italijanščini in slovenščini, le na napisih pred turistično informativno točko v Sesljanu Avtonomne deŕele FJK in na tabli o pešpoti programa INTERREG med Italijo in Avstrijo ni slovenščine. Dvojezične napise smo posneli na pročelju občinske stavbe in knjiŕnice, kraškega vodovoda ter zdravstvenega doma v Nabreŕini, na vhodu pokopališč v Cerovljah in Nabreŕini ter na pročelju vodovoda G. Randaccio koncesionarja Acegas v Štivanu. Prav tako sta dvojezični imeni pošt v Devinu in Sesljanu, ostali znaki na pročelju pošt in poštne nabiralniki v Devinu, Sesljanu in Šempolaju so v italijanščini. Samo v italijanščini pa so fotografirani napisi na pročelju gozdarske policije v Devinu, policijskega komisariata v Sesljanu in karabinjerjev v Nabreŕini. Samo v italijanščini so še fotografirana tabla z imenom začetka bivše pokrajine Gorica v Štivanu, znaki za avtobusno postajo prevoznika APT in urnik pomorskega linijskega prometa prevoznika TPL FVG v Sesljanu. Na ŕelezniških postajah v Nabreŕini in Viŕovljah so vsi fotografirani znaki v italijanščini, le na ŕelezniški postaji v Viŕovljah so nekatera obvestila za potnike na oglasni deski tudi v slovenščini. V zbirnem centru za ločevanje odpadkov v Nabreŕini smo posneli fotografijo dvojezične table in fotografijo table samo v italijanščini. Na avtocesti, ki jo upravlja koncesionar ANAS, smo fotografirali javne napise na izhodih in vhodih za Sesljan in Devin, na katerih so krajevni toponimi navedeni v slovenščini, ostali napisi pa v italijanščini.

V občini Trst⁷ smo fotografirali javne napise na območju vzhodnega in zahodnega Krasa ter v Lonjerju, kjer je predvideno izvajanje vidne dvojezičnosti po 10. členu Zakona št. 38/2001, UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008 in UPD FJK št. 71 z dne 21. 3. 2012. Od skupno 586 fotografij javnih napisov jih je skoraj polovica (46 %) povsem dvojezičnih in dobra desetina (12 %) delno dvojezičnih. Tri petine (60 %) fotografiranih kaŕipotov so povsem ali delno dvojezične (od skupno 167 fotografij kaŕipotov jih je sedeminštirideset povsem dvojezičnih in štiriinpetdeset v italijanščini in delno v slovenščini). Fotografirana imena naselij so vsa dvojezična, vendar pod mnogimi tablami so postavljeni kaŕipoti samo v italijanščini. Skoraj polovica (45 %) posnetih znakov za obveščanje o službah, objektih in napravah je prav tako dvojezičnih (od skupno enainšestdesetih fotografij teh znakov jih je štiriindvajset povsem dvojezičnih, štiri pa so v italijanščini in delno v slovenščini). Fotografiranih dvojezičnih znakov za prepoved, omejitve, nevarnost in izrecne odredbe je dobra tretjina (34 %; od skupno dvainosemdesetih fotografij teh znakov jih je šestindvajset povsem dvojezičnih, dve pa v italijanščini in delno v slovenščini). Fotografirani urniki na avtobusnih postajah in napisi na avtomatih za nakup vozovnic prevoznika TPL FVG so dvojezični, razen napisov na avtomatu za nakup vozovnic na območju sinhrotrona v Bazovici in imena avtobusne postaje ter postaje tramvaja

⁶ V občini Devin - Nabrežina smo fotografije javnih napisov posneli v sedemnajstih krajih. To so: Cerovlje (Ceroglie), Devin (Duino), Mavhinje (Malchina), Medjevas (Medeazza), Nabrežina (Aurisina), Nabrežina kamnolomi (Aurisina Cave), Nabrežina Kriŕ (Aurisina Santa Croce), Nabrežina postaja (Aurisina Stazione), Naselje Sv. Mavra (Borgo San Mauro), Praprot (Prepotto), Prečnik (Precenico), Ribiško naselje (Villaggio del Pescatore), Sesljan (Sistiana), Slivno (Slivia), Šempolaj (San Pelagio), Štivan (San Giovanni di Duino) in Viŕovlje (Visogliano).

⁷ V občini Trst smo fotografije javnih napisov posneli v enajstih krajih. To so: Bani (Banne), Bazovica (Basovizza), Ferlugi (Conconello), Gropada (Gropada), Kontovel (Contovello), Kriŕ (Santa Croce), Lonjer (Longera), Opčine (Opicina), Padriče (Padriciano), Prosek (Prosecco) in Trebče (Trebiciano).

na Nanoškem trgu na Opčinah, ki so v italijanščini. Fotografirana turistična signalizacija je dvojezična, izjema sta dve fotografirani turistični tabli na Kontovelu in Opčinah, ki sta delno dvojezični. Imena pošt v Bazovici, na Opčinah in Proseku so dvojezična, ostali znaki na pročelju pošt in poštni nabiralniki so v italijanščini. Fotografirana imena ulic na Opčinah, Proseku, v Bazovici in Lonjerju so samo v italijanščini, le v Bazovici smo fotografirali dvojezično ime Kosovelove ulice in na Opčinah trijezično ime Dunajske ceste, ki je bilo dodano pod tablo z imenom ulice v italijanščini. Napisi na zabojnikih za ločevanje odpadkov, ki jih upravlja koncesionar Acegas, so samo v italijanščini. Izjema so zabojniki za ločeno zbiranje vejevja, ki imajo dvojezični napis. Dvojezične napise smo fotografirali na pokopališču v Bazovici, Križu, na Kontovelu, Opčinah in Proseku. Zdravstveni dom na Opčinah ima dvojezično ime službe, ostali napisi na vhodu pa so v italijanščini. Na železniški postaji na Opčinah so vsi napisi v italijanščini, le zastopstvo slovenskih železnic ima dvojezični znak. V zbirnem centru za odpadke na Opčinah smo posneli dve fotografiji dvojezičnih napisov in eno fotografijo napisa samo v italijanščini. Občinska izpostava na Opčinah ima dvojezične zapise na vhodu, napisi na vhodu drugih služb, ki so zraven, pa so samo v italijanščini. Fotografirani znaki za karabinjerje in čistilno napravo koncesionarja Acegas v Bazovici, civilne zaščite v Križu ter gasilcev, policijskega komisariata, gozdarske policije in karabinjerjev na Opčinah so v italijanščini. Na avtocesti, ki jo upravlja koncesionar ANAS, smo fotografirali javne napise na izhodih in vhidih za Padriče, Trebče in Prosek, na katerih so krajevni toponimi navedeni v slovenščini, ostali napisi pa v italijanščini. Fotografirali smo tudi pročelje deželnega sedeža RAI na Ulici Fabio Severo v Trstu, na katerem je večjezično ime (v italijanščini, slovenščini in furlanščini), ostali napisi pa so v italijanščini.

V **občini Milje** smo fotografirali javne napise v naseljih Beloglav (Belpoggio), Čampore (Chiampore), Korošci (Santa Barbara), Lazaret (Lazaretto), Oreh (Noghere), Rabujez (Rabuiese), Štramar (Stramare), Vinjan (Vignano) in Žavlje (Aquilinia), kjer je predvideno izvajanje vidne dvojezičnosti po 10. členu Zakona št. 38/2001 in UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008. Od skupno devetdesetih fotografij jih je skoraj polovica (49 %) povsem ali delno dvojezičnih (30 % fotografij ima dvojezične napise in 19 % v italijanščini in delno v slovenščini). Fotografirana imena naselij so dvojezična (osemnajst fotografij). V Žavljah smo fotografirali dvojezični znak za obveščanje o službah, objektih in napravah, dvojezično ime na vhodu pošte in dvojezične napise na avtomatu za nakup vozovnic ter v Orehu dvojezični urnik na avtobusni postaji. Druge vrste fotografiranih javnih napisov so v italijanščini. Na avtocesti, ki jo upravlja koncesionar ANAS, smo fotografirali javne napise na izhodih in vhidih za Milje ter na priključku do meje v Rabujezu, na katerih so krajevni toponimi navedeni v slovenščini, ostali napisi pa v italijanščini.

Preglednica 3: Število fotografij javnih napisov v občinah na Tržaškem po vrsti in jeziku

OBČINA	KAŽIPOT		ZNAKA ZA IME NASELJA IN KONEC NASELJA		TABLA ZA OZNAČEVANJE IMENA ULICE/ TRGA		ZNAKA ZA OBMOČJE OBČINE IN OBMOČJE POKRAJINE		ZNAKI ZA OBVEŠČANJE O SLUŽBAH, OBJEKTIH IN NAPRAVAH		SLUŽBE, OBJEKTI IN NAPRAVE		ZNAKI ZA PREPOVED, OMEJITEV, NEVARNOST IN IZREČNE ODREDBE		TURISTIČNA SIGNALIZACIJA		NAPISI NA ZABOJNIKIH ZA LOČEVANJE ODPADKOV		ZNAKI NA AVTOBUSNIH POSTAJAH		SKUPNO ŠTEVILLO FOTOGRAFIJ (N=1718)					SKUPAJ V %											
	S	DS	I	DS	I	DS	I	DS	I	S	DS	I	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I											
Devin - Nabrežina / Duino - Aursina	44	21	18	73	0	0	1	0	1	4	0	1	30	8	13	21	2	23	21	0	18	53	0	6	39	0	0	24	0	2	310	31	82	423	73	7	19
Dolina / San Dorligo della Valle	53	19	8	42	0	0	1	0	0	9	0	0	25	4	5	13	0	2	21	0	22	0	0	0	0	0	19	0	0	205	23	21	249	82	9	8	
Milje (Muggia)	5	17	16	18	0	0	0	0	4	0	0	1	0	10	1	0	3	0	0	4	0	0	0	0	0	1	2	0	8	27	17	46	90	30	19	51	
Repen-tabor / Monrupino	23	17	7	15	0	0	0	0	0	4	0	0	15	0	0	4	0	0	6	0	3	11	0	0	12	0	0	5	0	0	95	17	10	122	78	14	8
Trst (Trieste)	47	54	66	79	0	0	1	1	24	0	0	24	4	33	35	4	33	26	2	54	32	2	0	3	1	33	25	0	3	272	68	246	586	46	12	42	
Zgonik (Sgonico)	67	8	4	55	0	0	0	0	0	0	0	11	0	4	10	1	2	8	0	5	28	0	0	36	0	0	13	0	0	228	9	15	252	90	4	6	
Skupaj TS	239	136	119	282	0	0	3	1	29	17	0	1	106	16	65	84	7	63	82	2	90	146	2	6	90	1	34	88	0	13	1137	165	420	1722	66	10	24

LEGENDA:

S (slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in slovenskem jeziku ali samo v slovenskem jeziku;

DS (delno slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in delno v slovenskem jeziku;

I (italijansko) – število fotografij javnih napisov samo v italijanskem jeziku.

3.3 Goriška pokrajina

Kot je razvidno iz preglednice 4, smo v osmih občinah na Goriškem (Doberdob, Gorica, Krmin, Ronke, Sovodnje ob Soči, Števerjan, Tržič in Zagraj) posneli 987 fotografij različnih vrst javnih napisov. Od teh jih je 34 % z javnimi napisi, ki so povsem dvojezični, in sicer v slovenskem in italijanskem jeziku, 6 % z javnimi napisi v italijanskem jeziku in delno v slovenskem jeziku ter 60 % z javnimi napisi v italijanščini.⁸ Splošni prikaz kaže, da v javnih napisih sicer prevladuje italijanščina, vendar se položaj vidne dvojezičnosti močno razlikuje med posameznimi občinami.

Tri dvojezične občine, in sicer po padajočih odstotkih vidne dvojezičnosti: **Sovodnje ob Soči**,⁹ **Števerjan**¹⁰ in **Doberdob**,¹¹ imajo zelo visok odstotek dvojezičnih javnih napisov. Gre namreč za občinske uprave, ki jih vodijo slovensko govoreči županje in župani, hkrati pa je njihovo upravno osebje v glavnem prav tako dvojezično – vidna dvojezičnost se je udeležila še pred odobritvijo Zakona št. 38/2001. V teh treh občinah se fotografije z javnimi napisi razporejajo po jeziku tako:

- Sovodnje ob Soči: od skupno 134 posnetih fotografij je 81 % fotografij z javnimi napisi v italijanskem in slovenskem jeziku, 3 % fotografij z javnimi napisi v italijanskem jeziku in delno v slovenskem jeziku ter 16 % fotografij z javnimi napisi v italijanščini;
- Števerjan: od skupno 43 posnetih fotografij je 79 % fotografij z javnimi napisi v italijanskem in slovenskem jeziku, 9 % fotografij z javnimi napisi v italijanskem jeziku in delno v slovenskem jeziku ter 12 % fotografij z javnimi napisi v italijanščini;
- Doberdob: od skupno 114 posnetih fotografij je 73 % fotografij z javnimi napisi v italijanskem in slovenskem jeziku, 4 % fotografij z javnimi napisi v italijanskem jeziku in delno v slovenskem jeziku ter 23 % fotografij z javnimi napisi v italijanščini.

Če upoštevamo posnete fotografije javnih napisov v občinah Sovodnje ob Soči, Števerjan in Doberdob, opazimo, da so znaki na začetku in koncu zaselkov, table z imenom ulice ali trga, znaki območja občine ali pokrajine in turistična signalizacija povsem dvojezični. Pri kažiputih ter znakih za prepoved, omejitve in izrecne odredbe opazimo, da so table, ki so jih postavile občine, v glavnem dvojezične, medtem ko koncesionarja za opravljanje javnih služb FVG Strade in ANAS v rabi slovenskih napisov na pokrajinskih cestah in avtocesti nista dosledna. Pri fotografijah napisov na vratih ali pročelij občinskih služb, objektov in naprav smo našli dvojezične napise, medtem ko državne službe, kot so karabinjerji, nimajo dvojezičnih napisov. Napisi na pročelju pošte in poštnem nabiralniku v Sovodnjah so v italijanščini. Poglavlje zase so napisi na zaboju za ločevanje odpadkov, saj je teh na terenu le malo, ker poteka zbiranje odpadkov v teh občinah na domu. Fotografirani zabojujki imajo v glavnem dvojezični napis, za kar je poskrbel koncesionar ISA Isontina Ambiente. Avtobusne postaje imajo dvojezične urnike, za katere je poskrbel koncesionar TPL FVG, medtem ko so znaki za avtobusno postajo prevoznika APT samo v italijanščini.

V **občini Gorica** smo posneli javne napise na Oslavju (Oslavia), v Pevmi (Piuma), Podgori (Piedimonte), Štandrežu (Sant'Andrea) in Štmavru (San Mauro), kjer je predvideno izvajanje vidne dvojezičnosti po 10. členu Zakona št. 38/2001 in UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008. Podatki trenutno niso spodbudni, saj med zbranim gradivom prevladujejo fotografije z javnimi napisi v italijanščini (63 % od skupno 166 fotografij), fotografij z javnimi napisi v italijanskem in slovenskem jeziku je manj kot četrtina (23 %), ostalo (14 %) pa so fotografije z javnimi napisi v italijanskem jeziku in delno v slovenskem jeziku. Če upoštevamo tipologijo zbranih fotografij, opazimo, da so table na začetku in koncu zaselkov

⁸ Ponekod smo fotografirali napise v italijanskem in furlanskem jeziku, brez slovenščine, saj so nekatere občine tudi na pravno opredeljenem furlansko govorečem območju, a tega izrecno ne navajamo za namene pričujoče raziskave.

⁹ V občini Sovodnje ob Soči smo fotografije javnih napisov posneli v šestih krajih. To so: Gabrje (Gabria), Peč (Peci), Rubije (Rubbia), Rupa (Rupa), Sovodnje ob Soči (Savogna d'Isonzo) in Vrh (San Michele del Carso).

¹⁰ V občini Števerjan smo posneli fotografije v Števerjanu.

¹¹ V občini Doberdob smo fotografije javnih napisov posneli v dvanajstih krajih. To so: Boneti (Bonetti), Brni (Berne), Devetaki (Devetachi), Doberdob (Doberdò del Lago), Ferleti (Ferletti), Hišarji (Issari), Jamlje (Jamiano), Mikoli (Micoli), Palkišče (Palchisce), Poljane (Marcottini), Sabliči (Sablici) in Vižintini (Visintini).

dvojezične, vendar v nekaterih primerih je napis imena občine pod napisom imena zaselka samo v italijanščini. Italijanski jezik prevladuje v kaŕipotih (devetnajst fotografij od skupno dvaintridesetih fotografij kaŕipotov), imenih ulic ali trgov (trideset fotografij od skupno ŕtiridesetih fotografij imen ulic in trgov), znakih za prepoved, omejitvev, nevarnost in izrecne odredbe (enaintrideset fotografij od skupno sedemintridesetih fotografij teh znakov) ter na proĉeljih javnih sluŕb, objektov in naprav (dvanajst fotografij od skupno osemnajstih fotografij teh znakov). Tudi pri fotografijah z javnimi napisi za obveščanje o sluŕbah, objektih in napravah prevladuje italijanščina (devet fotografij od skupno petnajstih fotografij teh znakov), a smo vendarle opazili nekaj veĉ napisov v slovenščini v primerjavi z ostalimi prej navedenimi vrstami javnih napisov. Zaboŕnikov za loĉevanje odpadkov je na terenu malo, ker poteka zbiranje odpadkov tudi v goriŕki občini na domu. Fotografirani zaboŕniki imajo v glavnem dvojeziĉni napis, za kar je poskrbel koncesionar ISA Isontina Ambiente. Avtobusne postaje imajo dvojeziĉne urnike, za katere je poskrbel koncesionar TPL FVG, medtem ko so znaki za avtobusno postajo prevoznika APT samo v italijanščini. Slovenske toponime in napise smo zasledili na nekaterih kaŕipotih odseka avtoceste iz Gradiŕĉa proti ŕtandreŕu.

Obĉini Krmin in Zagraj sta se opredelili za vkljuĉitev krajev, kjer je predvideno izvajanje vidne dvojeziĉnosti po 10. ĉlenu Zakona ŕt. 38/2001 in UPD FJK ŕt. 346 z dne 18. 12. 2008. V krminski občini smo poslikali javne napise v krajih Ceglo (Zegla), Monte (Monte), Montona (Montona), Novalje (Novali), Pleŕivo (Plessiva), Pradeŕ (Pradis) in Subida (Subida). V omenjenih krajih krminske občine je zbranih fotografij z javnimi napisi v italijanskem in slovenskem jeziku (36 % od skupno petinpetdesetih fotografij) ter v italijanskem in delno slovenskem jeziku (11 %) manj kot polovica (skupaj 47 %). V zagrajski občini smo fotografirali javne napise v Petovljah (Peteano), Uŕjih (Boschini) in Zdravŕĉinah (Poggio Terza Armata), med katerimi prevladujejo fotografije z javnimi napisi v italijanščini (78 % od skupno enainpetdesetih fotografij), fotografije z javnimi napisi v italijanskem in slovenskem jeziku (18 %) ter v italijanskem jeziku in delno v slovenskem jeziku (4 %) doseŕejo nekaj ĉez petino odstotkov (22 %). V obeh obĉinah so fotografije z imeni zaselkov v italijanskem in slovenskem jeziku (izjema je tabla z imenom konca zaselka Zdravŕĉine samo v italijanščini). Kaŕipoti, ki jih je postavila bivŕa pokrajina Gorica, so v treh jezikih (italijanščini, furlanŕĉini in slovenŕĉini), ostali pa v italijanščini. Pri imenih ulic in trgov ter napisih na proĉeljih javnih sluŕb, objektov in naprav so zbrane fotografije javnih napisov samo v italijanskem jeziku. Tudi javni napisi za obveščanje o sluŕbah, objektih in napravah ter znaki za prepoved, omejitvev, nevarnost in izrecne odredbe so v glavnem v obeh obĉinah enojeziĉni (izjema so fotografija dvojeziĉne table za obveščanje o karabinjerjih v občini Krmin ter dve fotografiji dvojeziĉnih tabel o nevarnosti v občini Zagraj). Slovenŕĉino smo zasledili na napisih na zaboŕnikih za loĉevanje odpadkov koncesionarja ISA Isontina Ambiente in na urnikih avtobusov prevoznika TPL FVG v občini Zagraj, medtem ko so znaki za avtobusno postajo prevoznika APT v občini Krmin samo v italijanščini.

Poseben primer je **obĉina Ronke**,¹² kjer smo zasledili dvojeziĉne napise predvsem na tablah za obveščanje o sluŕbah, objektih in napravah ter na proĉelju treh javnih objektov, in sicer obĉinske knjiŕnice in poŕte v Ronkah ter Ville de Dottori pri Sv. Vidu. Sicer pa je veĉina zbranih fotografij z javnimi napisi v italijanskem jeziku (72 % od skupno 195 fotografij), tiste v italijanskem in slovenskem jeziku (21 %) ter v italijanskem in delno slovenskem jeziku (7 %) doseŕejo nekaj ĉez ĉetrtno odstotkov (skupaj 28 %). Imena zaselkov so samo v italijanščini. Pri imenih ulic in trgov smo fotografirali dve dvojeziĉni tabli, ostalo je v italijanščini. Fotografirani urniki prevoznika TPL FVG so dvojeziĉni. Fotografirali smo tudi dve dvojeziĉni obvestili o prevozu podjetja APT v Ronkah. Zaboŕji za smeti so redki zaradi zbiranja smeti od vrat do vrat, fotografija zaboŕnika koncesionarja ISA Isontina Ambiente ima dvojeziĉen napis. Fotografirali smo tudi javne napise na proĉelju letaliŕĉa Trieste Airport Friuli Venezia Giulia, kjer pa nismo zasledili slovenŕĉine. Kaŕipoti na cesti proti letaliŕĉu so delno dvojeziĉni, in sicer imajo dvojeziĉni napis imen nekaterih krajev. Ostali poslikani kaŕipoti v občini Ronke so v italijanščini. V Ronkah smo fotografirali tudi javne napise na ŕelezniŕki postaji, kjer ni nobenega napisa v slovenŕĉini. Tudi na izhodih in vhodih na avtocesto za Ronke nismo našli slovenskih napisov.

¹² V občini Ronke smo fotografije javnih napisov posneli v petih krajih. To so: Romjan (Vermeŕliano), Ronke (Ronchi dei Legionari), Selce (Selz), Soleŕĉan (Soleschiano) in Sveti Vid (San Vito).

Občina Tržič¹³ se trenutno ni opredelila za območje vidne dvojezičnosti in zaradi tega ni vključena v deželne uredbe, ki določajo območje njenega izvajanja. Fotografiranje javnih napisov na tržiškem občinskem območju potrjuje, da se tu ne izvaja vidne dvojezičnosti, saj smo od skupnih 229 fotografij javnih napisov zasledili le štiri fotografije s slovenskim napisom: večjezični napis Službe za zemljiško knjigo Avtonomne dežele FJK (v italijanščini, slovenščini in nemščini), večjezični napis na pročelju stavbe Paparotti Dieudonné v Tržiču (v italijanščini, angleščini, nemščini in slovenščini) in večjezična znaka za nevarnost na plaži v kraju Marina Julia (v italijanščini, angleščini, nemščini in slovenščini). V Tržiču smo fotografirali tudi javne napise na železniški postaji, kjer ni nobenega napisa v slovenščini. Tudi na avtocesti pri Ližercu ter na izhodu in vhodu za Tržič nismo našli slovenskih napisov.

¹³ V občini Tržič smo fotografije posneli v Tržiču.

Preglednica 4: Število fotografij javnih napisov v občinah na Goriškem po vrsti in jeziku

OBČINA	KAZIJPOT			ZNAKA ZA IME NASELJA IN KONEC NASELJA			TABLA ZA OZNAČEVANJE IMENA ULICE/ TRGA			ZNAKA ZA OBMOCIJE OBČINE IN OBMOCIJE POKRAJINE			ZNAKI ZA OBEŠČANJE O SLUŽBAH, OBJEKTIH IN NAPRAVAH			SLUŽBE, OBJEKTI IN NAPRAVE			ZNAKI ZA PREPOVED, OMEJITEV, NEVARNOST IN IZREČNE ODREDBE			TURISTIČNA SIGNALIZACIJA			NAPISNA ZABOJNIKIH ZA LOČEVANJE ODPADKOV			ZNAKI NA AVTOBUSNIH POSTAJAH			SKUPNO ŠTEVILLO FOTOGRAFIJ (N = 994)					SKUPAJ v %										
	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I	S	DS	I										
Doberdobj / Doberdobj del Lago	20	2	10	13	0	0	12	0	0	2	0	0	7	0	1	10	2	3	10	0	12	5	0	12	5	0	0	0	0	0	2	1	0	2	0	0	0	0	0	83	5	26	114	73	4	23
Gorica (Gorizia)	5	8	19	3	5	0	10	0	30	1	0	0	3	3	9	6	0	12	2	4	31	2	2	2	1	2	1	1	1	5	0	1	1	39	23	104	166	23	14	63						
Krnin (Cormons)	9	5	7	8	0	0	0	0	3	0	0	0	1	0	5	0	0	0	1	0	6	0	1	7	1	1	0	0	0	0	1	1	0	20	6	29	55	36	11	53						
Ronke (Ronchi dei Legionari)	0	8	13	0	0	12	2	0	23	1	0	0	27	5	20	3	0	36	1	0	36	0	0	0	1	1	0	6	0	1	41	13	141	195	21	7	72									
Sovodnje ob Soci / Savogna d'isonzo)	38	2	5	6	0	0	23	0	0	2	0	0	18	1	0	6	1	3	9	0	10	3	0	1	1	1	0	2	0	2	108	4	22	134	81	3	16									
Števerjan / San Floriano del Collio	12	1	0	2	0	0	1	0	0	3	0	0	4	2	4	2	0	1	7	1	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	34	4	5	43	79	9	12									
Tržič (Montalcone)	0	0	61	0	0	3	0	0	15	0	0	3	0	0	35	2	0	59	2	2	44	0	0	0	0	0	1	0	0	4	2	2	225	229	1	1	98									
Zagraj (Sagrado)	1	2	2	3	0	1	0	0	14	0	0	0	0	0	6	0	0	3	2	0	13	0	0	1	2	0	1	0	0	0	9	2	40	51	18	4	78									
Skupaj GO	85	28	117	35	5	16	48	0	85	9	0	3	60	11	80	29	3	117	32	7	152	13	3	10	9	2	2	16	0	10	336	59	592	987	34	6	60									

LEGENDA:

S (slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in slovenskem jeziku ali samo v slovenskem jeziku;

DS (delno slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in delno v slovenskem jeziku;

I (italijansko) – število fotografij javnih napisov samo v italijanskem jeziku.

3.4 Videmska pokrajina

Na Videmskem smo posneli 1796 fotografij javnih napisov v **Benečiji, Kanalski dolini, Terskih dolinah in Reziji**, ki so po številu, vrsti in jeziku navedene v preglednici 5, na katero se sklicuje spodnja analiza po posamezni občini. Na tem območju smo zbrali 29 % fotografij povsem dvojezičnih javnih napisov, 12 % fotografij z javnimi napisi v italijanščini in delno slovenščini ter 59 % fotografij z italijanskimi javnimi napisi.¹⁴

Analiza zbranega fotografskega gradiva javnih napisov potrjuje, da je na tem območju raba krajevnih različic slovenskega jezika v toponimih in drugih javnih napisih ustaljena predvsem pri navajanju imen zaselkov in ledinskih imen ter imenih občine na pročelju občinskih stavb, znakov območja občine in tablah imen zaselkov. Na tablah z imenom nekaterih pokrajinskih cest je ime Pokrajine Videm navedeno kot »videmska pokrajina«.

V **Kanalski dolini** smo fotografirali javne napise v občinah Naborjet - Ovčja vas in Trbiž,¹⁵ kjer se slovenščina pojavlja pri manj kot tretjini fotografij javnih napisov. Krajevni javni upravitelji menijo, da bi bilo treba enakovredno uporabljati vse štiri jezike, ki so v obeh občinah pravno priznani, in sicer poleg italijanščine in slovenščine še nemščino in furlanščino. Preverjanje na terenu je pokazalo, da tudi na ravni večjezičnosti ni konkretnih rezultatov, saj smo dosledno rabo štirih jezikov zasledili le na tablah z napisoma dobrodošli in nasvidenje na začetku in koncu zaselkov ter na pročeljih nekaterih javnih služb in objektov. Upoštevati moramo, da cestna pravila o postavljanju cestnih znakov prostorsko omejujejo rabo večjezičnih imen v imenih zaselkov in na kašiputih. Vendar slovenščine in večjezičnosti v glavnem ni niti na turističnih tablah, kjer v rabi več jezikov ni formalnih omejitev.

V **občini Naborjet - Ovčja vas** smo posneli šestinsedemdeset fotografij javnih napisov.¹⁶ Niti desetina (8 %) fotografij javnih napisov je v italijanskem in slovenskem jeziku, petina (20 %) fotografij ima javne napise v italijanščini in delno v slovenščini, ostale fotografije javnih napisov, to je 72 %, so v italijanščini. Slovenščino smo zasledili na polovici kašipotov (od osemnajstih fotografij kašipotov so napisi na šestih kašiputih povsem dvojezični, napisi na dodatnih treh kašiputih pa so v italijanščini in delno v slovenščini). Omenjeni kašipoti s slovenskimi toponimi so v glavnem postavljeni na državni cesti od Lipalje vasi do Ukev, ki jo upravlja koncesionar FVG STRADE. Imena zaselkov so v italijanščini z napisom dobrodošli v štirih jezikih (italijanščini, nemščini, slovenščini in furlanščini). Slovenska imena krajev smo fotografirali še na kašipotu planinskih poti v Ukvah, kjer smo fotografirali še tri turistične table z napisom v italijanščini in angleščini ter navedbo slovenskih toponimov. Na pročelju beneške palače v Naborjetu je napis Etnografskega muzeja in urnika tudi v slovenščini. Fotografirali smo tudi table na železniški postaji Ukve - Ovčja vas, kjer ni slovenskih napisov. Prav tako nismo zasledili slovenskih napisov na avtobusnih postajah ali zabojnikih za ločevanje odpadkov.

V **občini Trbiž** smo na 174 posnetih fotografijah našli še manj slovenskih napisov kot v občini Naborjet - Ovčja vas, saj je 86 % vseh fotografij javnih napisov v italijanskem jeziku, le 6 % v italijanskem in slovenskem jeziku in dodatnih 9 % v italijanskem in delno slovenskem jeziku.¹⁷ V zdravstvenem domu na Trbižu, ki spada pod okrilje Univerzitetne zdravstvene enote Srednje Furlanije (bivše Tretje zdravstvene enote Zgornje - Gričevnate - Srednje Furlanije), smo posneli štiri fotografije večjezičnih javnih napisov z imeni ordinacij in urniki (v italijanskem, nemškem, furlanskem in slovenskem jeziku). Občina Trbiž ima na pročelju občinskega sedeža (municipio, Rathaus, županstvo, municipi) in na sedežu občinske knjižnice štirijezični napis (v italijanščini, nemščini, slovenščini in furlanščini). Štirijezično imenovanje z urnikom smo posneli tudi na pročelju Gozdarske postaje na Trbižu. V Kokovi je na cerkvi nameščena

¹⁴ Ponekod smo fotografirali napise v italijanskem in furlanskem jeziku, brez slovenščine, saj so nekatere občine tudi na pravno opredeljenem furlansko govorečem območju, a tega izrecno ne navajamo za namene pričujoče raziskave.

¹⁵ V Kanalski dolini je tradicionalno slovensko govoreče območje tudi zaselek Lipalja vas v občini Tablja, ki pa ni zajet v območje izvajanja Zakona št. 38/2001.

¹⁶ V občini Naborjet - Ovčja vas smo fotografije javnih napisov posneli v šestih krajih. To so: Lužnica (Bagni di Lusnizza), Naborjet (Malborghetto), Ovčja vas (Valbruna), Šenkatrija (St. Caterina), Ukve (Ugovizza) in Zajzera (Val Saisera).

¹⁷ V občini Trbiž smo fotografije javnih napisov posneli v devetih krajih. To so: Bela Peč (Fusine di Val Romana), Belopeška jezera (Laghi di Fusine), Kokova (Coccau), Mrzla voda (Riofreddo), Predel (Predil), Rabelj (Cave del Predil), Sv. Anton (Sant'Antonio), Trbiž (Tarvisio) in Žabnice (Camporosso).

štirijezična turistična tabla (v italijanščini, angleščini, nemščini in slovenščini). V Žabnicah ima blagajna žičnice za Višarje podjetja Promoturismo večjezične zunanje napise (dve fotografiji z napisi v italijanščini, slovenščini, nemščini in angleščini). Na Belopeških jezerih smo fotografirali štiri jezično občinsko tablo za parkirišče z urnikom in cenikom. V Rajblju smo posneli trijezični opozorilni znak (v italijanščini, nemščini in slovenščini) na parkirišču pred krajevnim pokopališčem. Slovenščino smo zasledili še na štiri jezični tabli Rabeljske pokrajinske ceste, ki jo je postavila Pokrajina Videm. Na državni cesti od Ukev do Trbiža, ki jo upravlja koncesionar ANAS, ni slovenskih toponimov. Prav tako nismo zasledili slovenskih napisov na avtobusnih postajah ali zabojnikih za ločevanje odpadkov. Na avtocestnem odseku z izhodi za kraje v Kanalski dolini, in sicer za Trbiž, Naborjet in Ovčjo vas, ki ga upravlja koncesionar Autostrade per l'Italia, nismo našli slovenskih imen zaselkov na kažipotih ali drugih javnih napisov v slovenščini.

V **občini Rezija** smo posneli 169 fotografij javnih napisov.¹⁸ Na dobri polovici (51 %) fotografij so toponimi in besede tudi v rezijanščini, in sicer enakovredno v italijanščini in rezijanščini (37 %) ter v italijanščini in delno v rezijanščini (14 %). Vendar napisi v rezijanščini na večini fotografiranih tabel niso zapisani v skladu s slovenskim pravopisom.

Navajamo nekaj primerov fotografiranih zapisov, ki niso v skladu s slovenskim pravopisom:

– raba črke z namesto črke c v toponimih:

- Ravanzä (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Ravanca (zapis v skladu s slovenskim pravopisom);
- Lipoväz (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Lipovac (zapis v skladu s slovenskim pravopisom);
- ta-pod Zarkwo (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), ta-pod Carkwo (zapis v skladu s slovenskim pravopisom);
- Solbiza (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Solbica (zapis v skladu s slovenskim pravopisom);

– raba značilnih naglasnih znamenj za rezijanščino:

- Bilä (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Bila (zapis v skladu s slovenskim pravopisom);
- Buške (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Buškë (zapis v skladu s slovenskim pravopisom);
- Korüto (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Korïto (zapis v skladu s slovenskim pravopisom).

– zapisovanje imen služb ali objektov:

- Rošajanskë kumün (zapis, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), Rozajanski kumün (zapis v skladu s slovenskim pravopisom).

Table s toponimi in drugimi besedami, ki niso zapisani v skladu s slovenskim pravopisom, je postavila občinska uprava, ki si je za rezijanščino zamislila svojevrsten zapis, ki ne upošteva pravil zapisovanja slovenskega jezika in njegovih krajevnih različic. Ugotavljamo, da se rezijanščino ohranja in razvija mimo strokovnih jezikovnih in slovničnih standardov, ki rezijanščino uvrščajo v slovenski jezikovni prostor.¹⁹

¹⁸ V občini Rezija smo fotografije javnih napisov posneli v dvaintridesetih krajih. To so: Barmen (Barman), Bila (San Giorgio), Brajda (Braidà), Čentral (Centrale Elettrica), Gözd (Gost), Gurinjë (Origne), Karnica (Sella Carnizza), Korïto (Coritis), Križaca (Crisacis), Ladina (Ladina), Lipovac (Lipovaz), Liščaca (Lischiazze), Löničiščë (Longisge), Oblazi (Oblase), Martinji Läs (Martignilas), Njivice (Stavoli Gnivizza), Njiwa (Gniva), Osoanë (Oseacco), Pöjë (Poje), Ravanca (Prato), Ronk (Ronch), Solbica (Stolvizza), ta-na te Plaze (Plase), ta-par Mustu (Ponte Rop – levi breg), ta-pod Klancon (Poclanaz), ta-pud Njiwo (Sotto Gniva), ta-pod Rubido (Sotto Robida), ta-par Tigu (Tigo), ta-par Sjëje (Croce Rossa), ta-za Mlinon (Zamlin), tu-w Robo (Ponte Rop – desni breg) in Učja (Uccea).

¹⁹ O slovnicu in zapisovanju rezijanščine obstaja več strokovnih besedil, med njimi tudi študije jezikoslovcev Roberta Dapita z Univerze v Vidmu in Hana Steenwijka z Univerze v Padovi. Glej Dapit (2005) in Steenwijk (1994, 1999, 2005, 2010).

Od skupno dvainšestdesetih fotografij javnih napisov v italijanščini in rezijanščini se na enainpetdesetih fotografijah pojavi zapis v rezijanščini, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom, na ostalih fotografijah pa je ime kraja zapisano v rezijanščini po standardih slovenščine. Od skupno devetindvajsetih fotografij kažipotov so na trinajstih toponimi v italijanščini in rezijanščini, od katerih je na desetih fotografijah zapis v rezijanščini, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom, ter v italijanščini in delno v rezijanščini na dodatnih osmih kažipotih. Imena zaselkov so na fotografiranih tablah navedena v italijanščini in rezijanščini z zapisom, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom. Podobno se imena ulic na fotografijah pojavijo v italijanščini in rezijanščini z zapisom, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom. Na fotografiranih znakih območja občine se pojavijo različne kombinacije jezikov: napisi v italijanščini in rezijanščini (dve fotografiji), v italijanščini in delno rezijanščini (dve fotografiji) ter izključno v italijanščini (štiri fotografije).

Rezijanščino se uporablja tudi na tablah, ki obveščajo o službah, objektih in napravah. Med zbiranjem fotografij na terenu smo posneli devetindvajset fotografij take vrste tabel. Od teh je na sedmih fotografijah javni napis v italijanščini in rezijanščini (od katerih se na štirih fotografijah pojavi zapis rezijanske besede, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom), na enajstih fotografijah v italijanščini in delno v rezijanščini, ostale (enajst fotografij) so v italijanščini. Ime občine, ki smo ga fotografirali na občinski stavbi v Ravanci, je v rezijanščini z zapisom, ki ni v skladu s slovenskim pravopisom: Comune di Resia – Rošajanskë kumün, beseda Municipio pa je samo v italijanščini. Na trinajstih fotografijah pročelij drugih služb in javnih objektov, in sicer pošte, zdravstvenega doma in vhoda sprejemnega centra Julijskih Predalp v Ravanci, gozdarske policije v Lipavacu ter občinske knjižnice na Solbici, ni napisov v rezijanščini.

Na podlagi zbranih fotografij se rezijanščine v glavnem ne uporablja pri znakih za prepoved, omejitve, nevarnost in izrecne odredbe. Edino na dveh fotografijah tabel Avtonomne dežele FJK na Solbici in kraju ta-za Mlinon se pojavi napis prepovedi netenja ognja v slovenščini. Fotografirali smo imena avtobusnih postaj (2 fotografiji) v italijanščini in rezijanščini, vendar na eni fotografiji rezijanski zapis imena avtobusne postaje ni v skladu s slovenskim pravopisom. Na hrbtni strani teh tabel je napis Pokrajina Videm v italijanskem in furlanskem jeziku (Provincia di Udine – Provincie di Udin). Urniki avtobusov prevoznika TPL FVG so v italijanščini. Na zaboju za ločevanje odpadkov koncesionarja NET so napisi v italijanščini.

V **Terskih dolinah** smo fotografirali javne napise v občinah Bardo in Tipana.

V **občini Bardo** smo zbrali štiriintrideset fotografij javnih napisov, na katerih je kar na 94 % fotografiranih javnih napisov prisotna slovenščina enakovredno ob italijanščini (47 % fotografij) ali delno ob italijanščini (47 %).²⁰ Samo na dveh fotografijah so javni napisi povsem v italijanščini. Med fotografijami s slovenskim napisom prevladujejo kažipoti (skupaj devet fotografij kažipotov, od katerih je sedem fotografij dvojezičnih kažipotov, dve fotografiji pa sta s toponimi v italijanščini in delno v slovenščini) in imena zaselkov (štirinajst fotografij), pri katerih so vsa imena zaselkov navedena dvojezično, ime občine in navajanje nadmorske višine pa samo v italijanščini. Ponekod so postavljene table z ledinskimi imeni samo v slovenščini (dve fotografiji), in sicer Dolina v Zavarhu in Méukići v Sedliščih. Fotografirani znak za obveščanje o najbližji karabinjerski postaji je v italijanščini. Na pročelju občinske stavbe v Bardu je dvojezični napis Municipio di Lusevera – Komun Bardo. Imena avtobusnih postaj (šest fotografij) so v italijanščini in slovenščini. Poštni urad v Bardu ima znak v italijanskem jeziku. V tej občini nimamo fotografij zaboju za ločevanje odpadkov, ker jih zbirajo na domu.

V **občini Tipana** smo zbrali triintrideset fotografij javnih napisov, na katerih je kar v 100 % primerov prisotna slovenščina enakovredno ob italijanščini (42 % fotografij) ali delno ob italijanščini (58 %).²¹ Med posnetimi fotografijami prevladujejo kažipoti (skupaj deset fotografij kažipotov, od katerih je pet fotografij dvojezičnih kažipotov in pet fotografij s toponimi v italijanščini in delno v slovenščini) in imena zaselkov (trinajst fotografij), pri katerih so vsa imena zaselkov navedena dvojezično s pripisanim imenom občine samo v italijanščini; na eni fotografiji je ime Tipane v celoti dvojezično, ker ni zraven napisa imena občine. Na koncu nekaterih zaselkov, na primer v Prosnidu in Viškorši, smo fotografirali table s poslovnim pozdravom v petih

²⁰ V občini Bardo smo fotografije javnih napisov posneli v sedmih krajih. To so: Bardo (Lusevera), Podbardo (Cesariis), Mužac (Musi), Niivica (Vedronza), Sedlišča (Micottis), Ter (Pradielis) in Zavrh (Viillanova delle Grotte).

²¹ V občini Tipana smo fotografije javnih napisov posneli v sedmih krajih. To so: Brezje (Montemaggiore), Debeleš (Debellis), Pleščišče (Platischis), Prosnid (Prossenico), Raune (Pontesambo), Tipana (Taipana) in Viškorša (Monteaperta).

jezikih (italijanščini, slovenščini, angleščini, nemščini in furlanščini). Fotografirali smo tudi table ledinskih imen v slovenščini, in sicer Horenji konac v Pleštišču, Podnjive v Viškorši, Kolarje v Prosnidu in Nauokičeni v Tipani (štiri fotografije). Na pročelju občinske stavbe v Tipani je dvojezični napis Comune di Tipana – Tipajski komun. Med znaki za obveščanje o službah in objektih imamo fotografijo s trijezično dobrodošlico v Karnajsko in Nediške doline na začetku območja tipanske občine ter fotografijo z dvojezičnim napisom, ki napotuje k občinski stavbi v Tipani. Fotografirali smo tablo začetka tipanske občine z imenom v italijanščini in dobrodošlico v petih jezikih (italijanščini, slovenščini, angleščini, nemščini in furlanščini – dve fotografiji). Slovenščino smo zasledili še na trijezični tabli Karnajske pokrajinske ceste (v italijanščini, furlanščini in slovenščini), ki jo je postavila Pokrajina Videm. Ostalih vrst napisov nismo našli.

V preostalih občinah v **Benečiji** je položaj vidne dvojezičnosti zelo raznolik. Na podlagi fotografiranih javnih napisov na terenu so se **občine Grmek** (101 fotografija javnih napisov),²² **Srednje** (131 fotografij javnih napisov)²³ in **Špeter** (140 fotografij javnih napisov)²⁴ najbolj odrezale, saj je slovenščina prisotna v celoti ali delno na več kot dveh tretjinah fotografiranih javnih napisov (v občini Grmek 72 %, v občini Srednje 68 % in v občini Špeter 68 %). Od teh je med nekaj manj kot tretjino in dvema tretjinama fotografij javnih napisov popolnoma dvojezičnih (Grmek 64 %, Srednje 31 % in Špeter 44 %) ter od manj kot desetine do nekaj manj kot dveh petin fotografij javnih napisov v italijanščini in delno v slovenščini (Grmek 8 %, Srednje 37 % in Špeter 24 %). Po vrsti fotografiranih javnih napisov s slovenskim toponimom ob italijanskem prevladujejo kažipot. Fotografirana imena zaselkov so v vseh treh občinah dvojezična, vendar v občini Grmek v celoti tudi z dvojezičnim imenom občine, medtem ko je v občinah Srednje in Špeter ime naselja dvojezično s pripisom imena občine samo v italijanščini. V občinah Srednje in Špeter smo fotografirali tudi imena ulic in našli ulice z imenom navedenim v italijanščini in slovenščini (vseh pet posnetih fotografij v občini Srednje ima napise v celoti dvojezične; od skupnih šest posnetih fotografij v občini Špeter sta na dveh napisa imena ulice povsem dvojezična, na treh je ime ulice dvojezično, dodatni napisi na tabli so v italijanščini in na eni fotografiji je ime ulice samo v italijanščini). Na fotografijah območja občine so imena občin dvojezična (na tablah, posnetih v občini Špeter, je ime dvojezično z napisom občina samo v italijanščini); slovenska imena občin so navedena v krajevni različici (Garmak, Sriednje in Špietar). Slovenščino zasledimo še na fotografiranih znakih za obveščanje o službah, objektih in napravah (na treh fotografijah od skupnih petih v občini Grmek, na štirih fotografijah od skupnih šestih v občini Srednje ter na treh fotografijah od skupnih petnajstih v občini Špeter). Na občinski stavbi občine Grmek v Hlodiču smo fotografirali dvojezični napis Municipio – Kamun in enojezični znak pred stavbo karabinjerjev. V občini Srednje smo na štirih fotografijah posneli napise samo v italijanščini, in sicer na pokopališču v Černečah in pročelju pošte ter na poštnem nabiralniku v Srednjah. V občini Špeter smo na pročelju pošte, karabinjerjev in občinske knjižnice fotografirali napis v italijanščini (štiri fotografije). Na pročelju občinske stavbe v Špetru smo fotografirali večjezični napis San Pietro al Natisone Municipio in v manjši pisavi Kamun, Občina, Rathaus, Hotel de Ville, Town Hall. Slovenščino smo zasledili še na dvojezični tabli Sauonske pokrajinske ceste (v italijanščini in slovenščini), ki jo je postavila Pokrajina Videm. Na posnetih fotografijah znakov za prepoved, omejitve, nevarnost in izrecne odredbe so v vseh treh občinah napisi samo v italijanščini (štirinajst fotografij v občini Grmek, štirinajst fotografij v občini Srednje in osemnajst fotografij v občini Špeter). Pri turistični signalizaciji smo fotografirali slovensko

²² V občini Grmek smo fotografije javnih napisov posneli v dvajsetih krajih. To so: Arbida (Arbida), Dolenje Bardo (Brida Inferiore), Dolina (Dolina), Gorenje Bardo (Brida Superiore), Hlodič (Clodig), Hostne (Costne), Kanalac (Canalaz), Liesa (Liessa), Log (Loch), Lombaj (Lombai), Mali Garmak (Grimacco Inferiore), Platac (Plataz), Podlak (Podlach), Seucè (Seuza), Skale (Scale), Slapovik (Slapovicco), Topolove (Topolò), Veliki Garmak (Grimacco Superiore), Zaločilo (Rucchin) in Zverinac (Sverinaz).

²³ V občini Srednje smo fotografije javnih napisov posneli v devetnajstih krajih. To so: Bajar (Baiar), Černeče (Cernetig), Dolenji Tarbij (Tribil Inferiore), Duge (Dughe), Gnjuduca (Gnidovizza), Gorenji Tarbij (Tribil Superiore), Klinac (Clinaz), Kobilca (Cobilza), Melina (Melina), Oblica (Oblizza), Podgora (Podgora), Podsriednje (Postregna), Polica (Polizza), Preserje (Presserie), Raune (Raune), Sriednje (Stregna), Urataca (Urataza), Varh (Varch) in Zamir (Zamir).

²⁴ V občini Srednje smo fotografije javnih napisov posneli v dvaindvajsetih krajih. To so: Ažla (Azzida), Barnas (Vernasso), Bečja (Becis), Bjarč (Biarzo), Cedron (Cedron), Čebaj (Chiabai), Gorenja (Goregnis), Gorenj Barnas (Vernassino), Klenje (Clenia), Kočebar (Cocevaro), Koreda (Correda), Kuosta (Costa), Lipa (Tiglio), Mečana (Mezzana), Muost Puint (Ponte San Quirino), Nokula (Oculis), Petjag (Ponteacco), Pod Barnas (Sottovernassino), Puoje (Puoie), Sarženta (Sorzeno), Špietar (San Pietro al Natisone) in Tarpeč (Tarpezzo).

tablo v Špetru, dve fotografiji z napisom v italijanščini in delno v slovenščini v občini Grmek (tu smo fotografirali še štiri napise v italijanščini) in tri fotografije z napisom v italijanščini in delno v slovenščini

v občini Srednje (tu smo fotografirali še štiri napise v italijanščini). Na avtobusnih postajah v občinah Grmek in Špeter smo fotografirali dvojezična imena avtobusnih postaj (izjema je ena avtobusna postaja v sedišču Špetra). Na avtobusnih postajah so postavljene tudi table o Pokrajini Videm, kjer je ime pokrajine navedeno v italijanščini in furlanščini. V vseh treh občinah so fotografirani urniki avtobusov v italijanščini. Na fotografijah zabojnikov za ločevanje odpadkov v občinah Grmek in Srednje, ki jih upravlja koncesionar NET, nismo zasledili slovenščine. Spomnimo, da se občina Špeter formalno ni vključila v dvojezično območje (ni navedena v zadevnih deželnih uredbah), vendar jo na podlagi terenskega preverjanja udejanja.

V občinah **Podbonesec**²⁵ (236 fotografij javnih napisov), **Sovodnja**²⁶ (102 fotografij javnih napisov) in **Sv. Lenart**²⁷ (87 fotografij javnih napisov) je približno polovica posnetih fotografij z javnimi napisi v italijanščini in slovenščini (v občini Podbonesec 53 %, občini Sovodnja 51 % in občini Sv. Lenart 45 %) ali v italijanščini in delno v slovenščini (v občini Podbonesec 3 %, občini Sovodnja 4 % in občini Sv. Lenart 3 %). Imena zaselkov so v vseh treh občinah v glavnem napisana dvojezično. Na fotografijah območja občine so imena občin Sovodnja in Sv. Lenart dvojezična, medtem ko so v občini Podbonesec table območja občine enojezične z večjezičnim napisom »dobrodošli« (v italijanščini, slovenščini, angleščini in nemščini). Imena občin v slovenščini so na tablah območja občine, imen zaselkov in avtobusnih postaj navedena v krajevni različici (Podbuniesac, Sauodnja in Svet Lienart). Izrazito manj slovenskih toponimov najdemo na kašiputih (v občini Podbonesec na petih od skupaj osemindvajsetih fotografij, v občini Sovodnja na šestih od skupaj osemnajstih fotografij in v občini Sv. Lenart na eni od skupaj šestnajstih fotografij). Med fotografijami znakov za obveščanje o službah, objektih in napravah (v občini Podbonesec deset fotografij, v občini Sovodnja enajst fotografij in v občini Sv. Lenart šest fotografij) sta samo dve fotografiji z dvojezičnim javnim napisom v občini Sovodnje, in sicer znak v kraju Barca in tabla Sauonske pokrajinske ceste, ki jo je postavila Pokrajina Videm v Sauodnji. Napis v italijanskem in slovenskem jeziku smo fotografirali na pročelju krajevnega muzeja v Mašeri. Slovenski napisi ob italijanskem so še na fotografijah turistične signalizacije v občini Podbonesec (na šestih od skupaj dvanajstih fotografij), v občini Sovodnje (na treh od skupaj šestih fotografij) in v občini Sv. Lenart (na eni od skupaj štirih fotografij). V občini Podbonesec so imena avtobusnih postaj v italijanščini in slovenščini (tri fotografije). Fotografirani urniki na avtobusnih postajah prevoznika TPL FVG v občinah Podbonesec in Sovodnje so v italijanščini. Prav tako je v italijanščini znak za avtobusno postajo podjetja SAF v občini Sv. Lenart. Na ostalih fotografijah so javni napisi v italijanščini.

²⁵ V občini Podbonesec smo fotografije javnih napisov posneli v šestdesetih krajih. To so: Arbeč (Erbezzo), Bardo (Bardo), Bijača (Biacis), Bizonta (Bizonta), Brišča/Malin (Brischis/Molino), Bročjana (Brocchiana), Butera (Buttera), Čarni varh (Montefosca), Čedarmaci (Cedarmas), Domejža (Domenis), Dorboli (Dorbolò), Flormi (Flormi), Gorenja vas (Goregnavas), Jalči (Jalig), Jerebi (Ilerp), Juretiči (Iuretig), Kal (Calla), Kamunjar (Comugnero), Klavora (Clavora), Klin (Clin di Bardo), Kočjanci (Coceanzi), Koliéša (Coliessa), Kosaneja (Cosanea), Krancove (Cranzove), Kras (Cras), Lahove (Lacove), Landar/Špasa (Antro), Laze (Lasiz), Log Linder (Loch Linder), Marsieli (Marseu), Marsin (Mersino), Medveži (Medves), Obali (Oballa), Ofijan (Pegliano), Orehovlje (Oriecuia), Ošjak (Ossiach), Pačejda (Paceida), Parmirci (Parmirzi), Peruovca (Perovizza), Pocera (Pozzera), Pocovac (Pokovaz), Podbuniesac (Pulfero), Podšpanjud (Spagnut), Podvaršč (Podvarschis), Pulerji (Puller), Ruonac (Rodda), Skubina (Scubina), Ščigla (Cicigolis), Šošnja (Sosgne), Špehuonja (Specognis), Štonderji (Stonder), Štupca (Stupizza), Šturmi (Sturam), Tarčet (Tarcetta), Tuomac (Tuomaz), Uodnjak (Uodgnach), Varh (Spignon), Zapatok (Zapatocco), Zejac (Zeiaz) in Žorža (Zorza).

²⁶ V občini Sovodnje smo fotografije javnih napisov posneli v osemnajstih krajih. To so: Barca (Barza), Čeplesišče (Cepletischis), Dolenje Barca (Brizza di Sotto), Dolenje Pečnije (Pechinie di Sotto), Duš (Dus), Gabruca (Gabrovizza), Gorenje Barca (Brizza di Sopra), Gorenje Pečnije (Pechinie di Sopra), Jelina (Iellina), Jeronišče (Ieronizza), Ložac (Losaz), Mašera (Masseris), Matajur (Montemaggiore), Polava (Polava), Sauodnja (Savogna), Starmica (Stermizza), Stiefinči (Stefenig) in Tarčmun (Tercimonte).

²⁷ V občini Sv. Lenart smo fotografije javnih napisov posneli v petindvajsetih krajih. To so: Čarnica (Cernizza), Čemur (Cemur), Dolenja Kozca (Cosizza di Sotto), Dolenja Miersa (Merso di Sotto), Dolienjane (Dolegna), Gorenja Miersa (Merso di Sopra), Gruobja (Grobba), Hlasta (Clastra), Hrastovije (Crostù), Hum (Potcravero), Jagnjed (Iainich), Jesenje (Iesegna), Ješičje (Iesizza), Kozca (Cosizza), Kravar (Cravero), Ošnije (Osgnetto), Pičič (Picig), Podutana (San Leonardo), Puoštak (Postach), Seuce (Seuza), Škrutove (Scrutto), Ušiuca (Ussivizza), Utana (Altana), Zabardo (Zabrida) in Zamir (Zamir).

V **občinah Ahten**²⁸ (trintrideset fotografij javnih napisov), **Dreka**²⁹ (petinosemdeset fotografij javnih napisov), **Fojda**³⁰ (petindvajset fotografij javnih napisov) in **Prapotno**³¹ (182 fotografij javnih napisov) so na več kot treh četrtinah posnetih fotografij javni napisi samo v italijanščini (v občini Ahten v 91 %, v občini Dreka v 87 %, v občini Fojda v 76 % in v občini Prapotno v 78 %).

V **občini Ahten** smo fotografirali imena zaselkov, od katerih so kraji Malina, Subid in Porčinj navedeni v italijanščini in slovenščini, ime občine in napis za nadmorsko višino v italijanščini (tri od skupaj devetih fotografij imen zaselkov). Na ostalih fotografijah so javni napisi v italijanščini.

V **občini Dreka** so na nekaterih fotografiranih kažipotih toponimi navedeni v italijanščini in slovenščini, in sicer na petih fotografijah od skupaj petnajstih fotografij kažipotov. Slovenščino smo zasledili na dvojezični tabli Rečanske pokrajinske ceste v kraju Kras, ki jo je postavila Pokrajina Videm. Na Prelazu Solarij smo fotografirali turistične table z večjezičnimi napisi v italijanščini, angleščini, nemščini in slovenščini (pet od skupaj osmih fotografij). Na ostalih fotografijah so javni napisi v italijanščini.

V **občini Fojda** smo fotografirali imena zaselkov, kjer je predvideno izvajanje vidne dvojezičnosti po 10. členu Zakona št. 38/2001 in UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008, od katerih so kraji Čenijebola (Canebola), Podcirku (Valle di Soffumbergo), Rauan (Costapiana) in Radišče (Gradischiutta) navedeni v italijanščini in slovenščini, ime občine pa v italijanščini (pet od skupaj osem fotografij imen zaselkov). Na fotografiranem turističnem kažipotu za kolesarsko pot v kraju Radišče je toponim naveden v italijanščini in slovenščini. Na ostalih fotografijah so javni napisi v italijanščini.

V **občini Prapotno** so na nekaterih fotografiranih kažipotih toponimi navedeni v italijanščini in slovenščini, in sicer na devetih fotografijah od skupaj sedeminštiridesetih fotografij kažipotov. Več kot polovica fotografiranih imen zaselkov je dvojezičnih (štiriindvajset fotografij od skupaj petinštiridesetih fotografij imen zaselkov). V Prapotnem je fotografirana tabla informativnega centra Rural dvojezična, in sicer v italijanščini in slovenščini. Slovenščino smo zasledili na trojezični tabli Starogorske pokrajinske ceste na Stari gori (v italijanščini, furlanščini in slovenščini), ki jo je postavila Pokrajina Videm. Na Stari gori in v Prapotnem smo fotografirali tri turistične table z napisi v italijanščini in slovenščini (tri od skupaj šestnajstih fotografij turistične signalizacije). Na fotografiranih urnikih prevoznika TPL FVG v krajih Ibana in Prapotno so napisi v italijanščini in slovenščini (dve fotografiji). Na ostalih fotografijah so javni napisi v italijanščini.

²⁸ V občini Ahten smo fotografije javnih napisov posneli v petih krajih. To so: Ahten (Attimis), Malina (Forame), Porčinj (Porzus), Racchiuso (Rekluz) in Subid (Subit).

²⁹ V občini Dreka smo fotografije javnih napisov posneli v sedemnajstih krajih. To so: Brieg ali Breg (Clabuzzaro), Cuoder ali Coder (Zuodar), Dolenja Dreka (Drenchia Inferiore), Dubenije (Obenetto), Gorenja Dreka (Drenchia Superiore), Kraj (Crai), Kras (Cras), Laze (Lase), Obranki (Obranche), Očne Bardo (Oznebrida), Pacuh (Paciuch), Peternel (Peternel), Praponca (Prapotnizza), Svet Štuoblank ali Štoblank (San Volfango), Trinko (Trinco), Trušnje (Trusgne) in Zavart (Zavart).

³⁰ V občini Fojda smo fotografije javnih napisov posneli v sedmih krajih. To so: Čenijebola (Canebola), Garmovščica (Stremiz), Pedroza (Pedrosa), Podcirku (Valle di Soffumbergo), Radišče (Gradischiutta), Rauan (Costapiana) in Vila (Costalunga).

³¹ V občini Prapotno smo fotografije javnih napisov posneli v dvaintridesetih krajih. To so: Bordoni (Bordon), Brišča (Brischis), Budaži (Berda), Budgoji (Bodigoji), Bukovica (Bucovizza), Craoretto (Kravarejda), Čela (Cialla), Čubci (Ciubiz), Fragelis (Fradel), Ibana (Albana), Kodarmaci (Codromaz), Košoni (Cosson), Kovačevca (Covacevizza), Kras (Cras), Muci (Prepotischis), Novacuzzo (Novak), Obuorča (Oborza), Picolischi (Pikulišče), Podarskije (Podresca), Podklanac (Potclanz), Poianis (Poljane), Podmieščak (Ponte Miscecco), Prapotno (Prepotto), Ronchi (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli), Salamanti (Salamant), Selce (Cladrecis/Seucè), Squarzellis (Skvarča), Srednje (Stregna di Prepotto), Stara gora (Castelmonte), Stari Malin (Molino Vecchio), Tarčmun (Tercimonte) in Tijeje (San Pietro di Chiazzacco).

V občinah **Čedad**³² (devetinosemdeset fotografij javnih napisov), **Neme**³³ (osem fotografij javnih napisov) in **Tavorjana**³⁴ (enaindevetdeset fotografij javnih napisov) nimamo fotografij javnih napisov, na katerih bi bila ob italijanščini še slovenščina. Občini Čedad in Tavorjana nista formalno vključeni v območje izvajanja vidne dvojezičnosti po 10. členu Zakona št. 38/2001 oziroma nista navedeni v zadevnih deželnih uredbah. Za občino Neme je v UPD FJK št. 346 z dne 18. 12. 2008 navedeno, da bo izvajala vidno dvojezičnost v kraju Černjeja (Cergneu), vendar so poslikane fotografije različnih vrst javnih napisov (imena zaselka, kažipota, ulice, znaka za obveščanje o službah, objektih in napravah) v italijanščini.

³² V občini Čedad smo fotografije javnih napisov posneli v osmih krajih. To so: Čedad (Cividale del Friuli), Gagliano (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli), Grupignano (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli), Prešnje (Purgessimo), Rualis (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli), Rubignacco (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli), Šenčur (Sanguarzo) in Spessa (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli).

³³ V občini Neme smo fotografije javnih napisov posneli v Černjeji (Cergneu), ki se deli v zgornji konec (Cergneu superiore) in spodnji konec (Cergneu inferiore).

³⁴ V občini Tavorjana smo fotografije javnih napisov posneli v štirinajstih krajih. To so: Brajda (Casali Laurini), Casali Rieka (Reka), Gnivizza (Njivice), Derjan (Reànt), Mažerole (Masaròlis), Mòntina (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli), Podgrad (Costa), Prestint (Prestènto), Skrile (Canalutto), Ronke (Ronchis), Tamore (Tàmoris), Tavorjana (Torreano), Toljan (Togliano) in Zamparutti (slovenskega imena ni oz. ga nismo našli).

Preglednica 5: Število fotografij javnih napisov v občinah na Videmskem po vrsti in jeziku

OBČINA	KAŽIPOT		ZNAKA ZA IME NASEĽJA IN KONEC NASEĽJA		TABLA ZA OZNAČEVANJE IMENA ULICE/ TRGA		ZNAKA ZA OBMOČJE OBČINE IN OBMOČJE POKRAJINE		ZNAKI ZA OBVEŠČANJE O SLUŽBAH, OBJEKTIH IN NAPRAVAH		SLUŽBE, OBJEKTI IN NAPRAVE		ZNAKI ZA PREPOVED, OMEJITEV, NEVARNOST IN IZREČNE ODREDBE		TURISTIČNA SIGNALIZACIJA		NAPISNA ZABOJNIKIH ZA LOČEVANJE ODPADKOV		ZNAKI NA AVTOBUSNIH POSTAJAH		SKUPNO ŠTEVILLO FO- TOGRAFIJ (N = 1796)					SKUPAJ V %				
	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS	S	DS		
Ahten (Attimis)	0	0	4	0	3	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	1	0	0	3	30	33	0	9	91	
Bardo (Lusevera)	7	2	0	0	14	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	16	16	2	34	47	47	6	
Čedad (Civitate)	0	0	3	0	0	35	0	0	0	0	12	0	2	0	0	11	0	0	5	0	0	0	8	0	0	89	89	0	0	100
Dreka (Drenchia)	1	4	10	0	0	32	0	0	0	2	1	0	2	0	0	4	3	2	3	0	0	6	5	6	74	85	6	7	87	
Foida (Faedis)	0	0	3	1	4	3	0	0	0	0	1	0	0	0	5	0	1	4	0	0	2	0	1	5	19	25	4	20	76	
Grmek (Grimacco)	14	6	1	34	0	0	0	12	0	0	2	1	0	0	14	0	2	4	0	0	3	1	3	65	8	28	101	64	8	28
Naborjet - Ovčja vas (Maborghet- to - Valbruna)	6	3	9	0	7	3	0	0	1	0	20	0	1	7	0	4	0	3	0	0	4	0	2	6	15	55	76	8	20	72
Neme (Nimis)	0	0	1	0	0	2	0	0	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8	8	0	0	100
Podbonesec (Pulfero)	3	2	23	113	0	1	0	0	3	0	0	0	0	0	33	5	1	6	0	0	13	3	9	124	8	104	236	53	3	44

Prapotto (Prepotto)	7	2	38	23	1	21	0	0	11	0	0	6	1	0	11	1	0	8	0	0	14	2	1	13	0	0	13	0	0	72	15	2	72	34	6	142	182	19	3	78
Rezija (Resia)	13	8	8	23	1	0	13	0	9	2	2	4	7	11	11	1	0	13	0	2	24	1	0	3	0	0	5	2	0	6	62	24	83	169	37	14	49			
Sovodnja (Savogna)	4	2	12	40	1	1	0	0	2	3	0	0	2	0	9	1	0	5	0	0	10	2	1	3	0	0	1	0	0	3	52	4	46	102	51	4	45			
Srednje (Sregna)	23	3	6	4	41	0	5	0	0	5	0	0	3	1	2	0	0	4	0	0	14	0	3	4	0	0	8	0	0	5	40	48	43	131	31	37	33			
Sv. Lenart (San Leonardo)	1	0	15	35	1	3	0	0	1	3	0	0	0	0	6	0	1	2	0	0	7	0	1	3	0	0	7	0	0	1	39	3	45	87	45	3	52			
Špeter (San Pietro al Natissone)	8	3	7	46	15	1	2	3	1	0	10	0	1	2	12	0	1	4	0	0	18	1	0	0	0	0	0	3	0	2	61	34	45	140	44	24	32			
Tavorjana (Torreano)	0	0	9	0	0	29	0	0	6	0	0	3	0	0	5	0	0	6	0	0	16	0	0	3	0	0	6	0	0	8	0	0	91	91	0	0	100			
Tipana (Taipana)	5	5	0	1	12	0	4	0	0	0	2	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	19	0	33	42	58	0				
Tibiž (Tarvisio)	0	0	58	2	9	8	0	0	4	0	0	0	1	1	30	5	5	21	1	0	13	1	0	1	0	0	3	0	0	11	10	15	149	174	6	9	86			
Skupaj UD	92	40	207	322	109	145	26	3	54	25	17	19	21	16	145	12	10	86	1	2	193	15	15	60	0	0	72	15	2	72	529	214	1053	1796	29	12	59			

LEGENDA:

S (slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in slovenskem jeziku ali samo v slovenskem jeziku;

DS (delno slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in delno v slovenskem jeziku;

I (italijansko) – število fotografij javnih napisov samo v italijanskem jeziku.

4 Zaključki

Na podlagi analize zbranih fotografij javnih napisov na območju dvaintridesetih občin, kjer naj se na podlagi Zakona št. 38/2001 izvaja vidna dvojezičnost, predlagamo naslednja izhodišča, namenjena izboljšanju in nadgradnji položaja vidne dvojezičnosti.

Iz analize izhaja (preglednica 6), da je od skupno 4505 zbranih fotografij javnih napisov največ vidne dvojezičnosti na Tržaškem, saj dosega dobre tri četrtine (76 % od skupno 1722 fotografij javnih napisov). Na Videmskem in Goriškem je položaj vidne dvojezičnosti v bistvu enak. Vidne dvojezičnosti je skoraj za polovico manj, saj v obeh primerih ne dosega dveh petin posnetih fotografij (41 % od skupno 1796 fotografij javnih napisov na Videmskem in 40 % od skupno 987 fotografij javnih napisov na Goriškem).

Preglednica 6: Lestvica pokrajin po deležu fotografij z dvojezičnim javnim napisom

POKRAJINA	SKUPNO ŠTEVILO FOTOGRAFIJ (N = 4505)			SKUPAJ V %	
	SKUPAJ S IN DS	I	VSE	SKUPAJ S IN DS	I
TRŽAŠKA	1302	420	1722	76	24
VIDEMSKA	743	1053	1796	41	59
GORIŠKA	395	592	987	40	60
SKUPAJ	2440	2065	4505	54	46

LEGENDA:

S (slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in slovenskem jeziku ali samo v slovenskem jeziku;

DS (delno slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in delno v slovenskem jeziku;

I (italijansko) – število fotografij javnih napisov samo v italijanskem jeziku.

Kot je razvidno iz preglednice 7, se izvajanje vidne dvojezičnosti močno razlikuje tudi po občinah. Imamo občinska območja, kjer je vidna dvojezičnost na zelo dobri ravni. Devet občin ima namreč več kot 75 % fotografij povsem ali delno dvojezičnih javnih napisov. To so dvojezične občine na Tržaškem in Goriškem ter obe občini v Terskih dolinah. Na dobri ravni (50–75 % fotografij povsem ali delno dvojezičnih javnih napisov) je sedem občin, med katerimi je občina Trst, ostale občine v tej podskupini pa so na Videmskem. Med šestimi občinami na Tržaškem, Goriškem in Videmskem, kjer je javnih napisov v italijanščini in slovenščini malo (25–50 % fotografij povsem ali delno dvojezičnih javnih napisov), je tudi občina Gorica. Sedem občin na Goriškem in Videmskem ima pod 25 % fotografij povsem ali delno dvojezičnih javnih napisov, v treh občinah pa med zbranimi fotografijami ni javnih napisov s slovenščino ob italijanščini.

Preglednica 7: Lestvica občin po deležu fotografij z dvojezičnim javnim napisom

	OBČINA	SKUPNO ŠTEVILO FOTOGRAFIJ (N = 4505)			SKUPAJ V %	
		SKUPAJ S IN DS	I	VSE	SKUPAJ S IN DS	I
1	Tipana (UD)	33	0	33	100	0
2	Bardo (UD)	32	2	34	94	6
3	Zgonik (TS)	237	15	252	94	6
4	Dolina (TS)	228	21	249	92	8
5	Repen (TS)	112	10	122	92	8
6	Števerjan (GO)	38	5	43	88	12
7	Sovodnje ob Soči (GO)	112	22	134	84	16
8	Devin - Nabrežina (TS)	341	82	423	81	19
9	Doberdob (GO)	88	26	114	77	23
10	Grmek (UD)	73	28	101	72	28
11	Špeter (UD)	95	45	140	68	32
12	Srednje (UD)	88	43	131	67	33
13	Trst	340	246	586	58	42
14	Podbonesec (UD)	132	104	236	56	44
15	Sovodnja (UD)	56	46	102	55	45
16	Rezija (UD)	86	83	169	51	49
17	Milje (TS)	44	46	90	49	51
18	Sv. Lenart (UD)	42	45	87	48	52
19	Krmin (GO)	26	29	55	47	53
20	Gorica	62	104	166	37	63
21	Naborjet - Ovcja vas (UD)	21	55	76	28	72
22	Ronke (GO)	54	141	195	28	72
23	Fojda (UD)	6	19	25	24	76
24	Prapotno (UD)	40	142	182	22	78
25	Zagraj (GO)	11	40	51	22	78
26	Trbiž (UD)	25	149	174	14	86
27	Dreka (UD)	11	74	85	13	87
28	Ahten (UD)	3	30	33	9	91
29	Tržič (GO)	4	225	229	2	98
30	Čedad (UD)	0	89	89	0	100
31	Neme (UD)	0	8	8	0	100
32	Tavorjana (UD)	0	91	91	0	100
	SKUPAJ	2440	2065	4505	54	46

LEGENDA:

S (slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in slovenskem jeziku ali samo v slovenskem jeziku;

DS (delno slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in delno v slovenskem jeziku;

I (italijansko) – število fotografij javnih napisov samo v italijanskem jeziku.

Tudi glede na vrsto fotografij javnih napisov je analiza pokazala nekatere dobre in manj dobre prakse v rabi vidne dvojezičnosti. Kot je razvidno iz preglednice 8, je povsem ali delno dvojezičnih tri četrtine ali več fotografiranih imen naselij (82 %) in znakov za območje občin in pokrajin (75 %). Med polovico in tremi četrtinami povsem ali delno dvojezičnih fotografiranih javnih napisov so turistična signalizacija (72 %), kažipoti (58 %) in znaki na avtobusnih postajah (56 %). Pod polovico povsem ali delno dvojezičnih fotografiranih javnih napisov so napisi na zabojnikih za ločevanje odpadkov (49 %), znaki za obveščanje o službah, objektih in napravah (44 %), napisi na pročeljih služb, objektov in naprav (35 %) ter tabele za označevanje imen ulic ali trgov (33 %). Popolne ali delne vidne dvojezičnosti je najmanj pri znakih za prepoved, omejitev, nevarnost in izrecne odredbe, in sicer nekaj nad petino (22 %).

Preglednica 8: Lestvica vrst znakov po deležu fotografij z dvojezičnim javnim napisom

	VRSTA ZNAKA	SKUPNO ŠTEVILO FOTOGRAFIJ (N = 4505)			SKUPAJ V %	
		SKUPAJ S IN DS	I	VSE	SKUPAJ S IN DS	I
1	ZNAKA ZA IME NASELJA IN KONEC NASELJA	753	161	914	82	18
2	ZNAKA ZA OBMOČJE OBČINE IN OBMOČJE POKRAJINE	68	23	91	75	25
3	TURISTIČNA SIGNALIZACIJA	194	76	270	72	28
4	KAŽIPOT	620	443	1063	58	42
5	ZNAKI NA AVTOBUSNIH POSTAJAH	121	95	216	56	44
6	NAPISI NA ZABOJNIKIH ZA LOČEVANJE ODPADKOV	102	108	210	49	51
7	ZNAKI ZA OBVEŠČANJE O SLUŽBAH, OBJEKTIH IN NAPRAVAH	230	290	520	44	56
8	SLUŽBE, OBJEKTI IN NAPRAVE	145	266	411	35	65
9	TABLA ZA OZNAČEVANJE IMENA ULICE/TRGA	81	168	249	33	67
10	ZNAKI ZA PREPOVED, OMEJITEV, NEVARNOST IN IZRECNE ODREDBE	126	435	561	22	78
	SKUPAJ	2440	2065	4505	54	46

LEGENDA:

S (slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in slovenskem jeziku ali samo v slovenskem jeziku;

DS (delno slovensko) – število fotografij javnih napisov v italijanskem in delno v slovenskem jeziku;

I (italijansko) – število fotografij javnih napisov samo v italijanskem jeziku.

Na tej podlagi priporočamo, da Paritetni odbor redno preverja in spodbuja občinske, deželne in državne institucije ter koncesionarje za opravljanje javnih služb k izvajanju 10. člena Zakona št. 38/2001. Opozarjamo tudi, da pet občin, in sicer Čedad, Prapotno, Špeter, Tavorjana in Tržič, trenutno ni formalno vključenih v območje izvajanja vidne dvojezičnosti.

Na podlagi analize zbranih fotografij javnih napisov smo opazili nekatere pomanjkljivosti v rabi vidne dvojezičnosti, in sicer:

- prevod v slovenščini zapisan v manjši in/ali drugačni pisavi, na primer na nekaterih turističnih tablah ali imenih zaselkov; italijanski in slovenski jezik morata biti v javnih napisih načeloma **enakovredna po velikosti in pisavi črk**;
- **nepravilna raba sklonov** v slovenščini, na primer na dvojezičnih avtobusnih urnikih, ki jih je prevoznik TPL FVG postavil na Tržaškem in Goriškem, kar je vsekakor vredno pohvale;
- zapisovanje toponimov in drugih besed v rezijanščini, ki ne upoštevajo slovenskega pravopisa v **občini Rezija**;
- zelo raznolika in neusklajena raba ter zapisovanje **krajevnih narečij v Terskih in Nadiških dolinah**, predvsem v toponimih naselij in občin; po zgledu Deželne agencije za furlanski jezik ARLEF priporočamo opredelitev določenih splošnih načel;
- **slovenski toponimi, ki so uradno v rabi samo v slovenski različici** (npr. Dolina), se ponekod na kažipotih pojavijo z istim dvojnimi zapisom (npr. Dolina – Dolina), praviloma naj bi se jih zapisovalo samo enkrat;
- pri javnih napisih z **dvojezičnimi imeni naselij** na začetku ali koncu vasi so ponekod postavljeni smerokazi ali znaki za prepoved, omejitev, nevarnost in izrecne odredbe samo v italijanščini; načeloma naj se vidna dvojezičnost uporablja v čim bolj popolni obliki;
- na kažipotih so **toponimi naselij in mest**, ki se nahajajo na zaščitenem območju, napisani načeloma dvojezično (npr. Trieste – Trst, Padriciano – Padriče itd.), ostali toponimi pa samo v italijanščini (npr. Venezia, Udine itd.). Po možnosti naj se v javnih napisih uporablja vse toponime, ki imajo tudi slovensko različico;
- na občinskih območjih, kjer je vidna dvojezičnost prisotna predvsem v rabi toponimov in znakov za obveščanje o službah, objektih in napravah, priporočamo, naj se jo nadgradi z rabo slovenščine tudi na **znakih za prepoved, omejitev, nevarnost in izrecne odredbe**, za katere je analiza zbranih fotografij pokazala, da so večinoma v italijanščini;
- iz analize izhaja, da je na občinskih območjih, kjer se vidna dvojezičnost načeloma izvaja v rabi toponimov, raba slovenščine vsekakor zelo pomanjkljiva v **imenih ulic**, še zlasti na območju občin Gorica, Krmin, Milje, Ronke, Trst in Zagraj.

Če upoštevamo vidno dvojezičnost, ki jo **izvajajo koncesionarji za opravljanje javnih služb**, lahko njihov položaj povzamemo v naslednjih točkah:

- napisi na **zabojnikih za ločevanje odpadkov** naj bodo v slovenščini ob italijanščini; po zgledu koncesionarja Isa Isontina Ambiente naj se tudi na Tržaškem in Videmskem uredi vidna dvojezičnost na zabojnikih za ločevanje odpadkov v pristojnosti koncesionarjev Acegas in Net;
- prevoznik TPL FVG je namestil **dvojezične urnike avtobusov** na Tržaškem (le v občini Milje ne dosledno) in Goriškem (izjema je občina Tržič), zato naj te urnike razširi še na ostale občine na Videmskem; po zgledu prevoznika TPL FVG naj tudi koncesionar SAF namesti primerne dvojezične znake;
- na nekaterih odsekih **cest v pristojnosti koncesionarjev ANAS in FVG Strade** ni nameščenih dvojezičnih javnih napisov;

- po zgledu koncesionarja ANAS, ki je na **avtocesti med Sesljanom in Rabužezom** namestil dvojezične toponime krajev na zaščitenem območju, naj se tudi na ostalih avtocestnih odsekih na območju vidne dvojezičnosti v pristojnosti koncesionarjev Autovie Venete in Autostrade per l'Italia uredi vsaj dvojezične toponime, idealno pa bi bilo, če bi bila slovenščina ob italijanščini prisotna tudi na vseh ostalih napisih;
- na pročeljih **poštnih uradov**, ki jih upravlja koncesionar Poste Italiane, naj bodo poleg dvojezičnega imena pošte še drugi javni napisi v slovenščini ob italijanščini;
- na **železniških postajah**, ki jih upravljata koncesionarja Rete ferroviaria italiana in Trenitalia trenutno ni dvojezičnih javnih napisov; izjema so nekatera večjezična obvestila za potnike na železniški postaji v Vižovljah, ki so tudi v slovenščini;
- na **letališču** v Ronkah, ki ga upravlja koncesionar Aeroporto Friuli Venezia Giulia, imajo nekateri kašipoti dvojezične toponime, drugih javnih napisov pa nismo zasledili;
- na pročelju **deželnega sedeža RAI** v Trstu je tabla z večjezičnim imenom (v italijanščini, slovenščini in furlanščini), ostali napisi pa so v italijanščini.

Nad 4.500 zbranih fotografij predstavlja dragoceno gradivo, ki je lahko koristno tudi za nadaljnje jezikoslovne, geografske ali etnografske analize, hkrati pa za preverjanje potrebe po zamenjavi dotrajanih znakov. Predlagamo tudi, da se na podlagi analize zbranega fotografskega gradiva oblikujejo smernice in priročnik o rabi vidne dvojezičnosti, ki bi bile v pomoč občinskim, deželnim in državnim institucijam ter koncesionarjem za opravljanje javnih služb pri njenem izvajanju. Pri tem so lahko občinska območja z urejeno rabo vidne dvojezičnosti ter dobre prakse nekaterih občin in koncesionarjev za opravljanje javnih služb za zgled in v pomoč ostalim institucijam in koncesionarjem.

Bibliografija

Finco, F., 2014. *Toponomastica e segnaletica in friulano: una panoramica generale della situazione presente*. V F. Finco, G. Iannàccaro (ur.) *Nomi, Luoghi, Identità: toponomastica e politiche linguistiche / Names, Places, Identities: Toponymy and Linguistic Policies*. Atti del Convegno Internazionale di Studi (Cividale del Friuli, 17 - 19 novembre 2011) / Proceedings of the International Conference Meeting (Cividale del Friuli, 17th - 19th November 2011), (zbirka: QTF Quaderni di Toponomastica Friulana, vol. 10). Società Filologica Friulana, Videm, 153–197.

Dapit, R., 2005. *Il resiano di fronte allo sloveno standard*. Studi italiani di linguistica teorica e applicata, 24, 3, 431–447.

Steenwijk, H., 1994. *Ortografia resiana/Tö jošt rozajanskë pisanjë*, CLEUP, Padova.

Steenwijk, H., 1999. *Grammatica pratica resiana. Il sostantivo*, CLEUP, Padova.

Steenwijk, H., 2005. *Piccolo dizionario ortografico resiano/Mali bisidnik za tö jošt rozajanskë pisanjë*, CLEUP, Padova.

Steenwijk, H., 2010. *L'adozione di una »Grafia ufficiale« del Comune di Resia e le sue conseguenze*, v *Näš glas/ La nostra voce*, 6, 1, 1–9.